

Zbor kolektiva SOZD Hmezad ob 25-letnici

Na ploščadi pred hotelom Golding v Žalcu se je v čudovitem vremenu, 13. IX., zbralo nad 2.000 delavcev. Med številnimi uglednimi gosti tudi France Popit. SOZD HMEZAD prejel zlati grb občine Žalec. Pester program in čudovito vzdušje do jutranjih ur.

V uvodnem govoru je predsednik PO SOZD tov. Vlado Gorišek dejal:

SPOŠTOVANE TOVARIŠICE IN TOVARIŠI — SPOŠTOVANI GOSTJE!

V imenu odbora za proslavo 25-letnice Hmezada vas najpristrčneje pozdravim in vam želim iskreno dobrodošlico z željo, da preživimo skupaj nekaj ur v dobrem razpoloženju. Posebej pozdravljam naše goste.

Petindvajset let mineva od časa, ko so bili položeni temelji današnjega Hmezada.

V Kmetijski kombinat Žalec, kasneje je prevzel ime Hmezad, se je pred 25 leti združilo 11 delovnih organizacij s področja kmetijstva: Lava Celje, Arja vas, Vrbje, Založje-Šempeter, Latkova vas, Žovnek, Sadna drevesnica Mirošan. S področja predelave pa Mesnine Celje in Mleko Celje.

(Nadaljevanje na 3. strani)

POMEMBEN PRISPEVEK SOZD HMEZAD ŠIRŠEMU DRUŽBENEMU IN GOSPODARSKEMU RAZVOJU

Predsednik Republiškega komiteja za kmetijstvo Milan Knežević je v slavnostnem govoru med ostalim poudaril:

25 let v razvoju OZD ni dolga doba, je pa na področju kmetijstva to za naše razmere že velik jubilej, saj smo bili v tej dejavnosti v celotnem povojnem obdobju priče naglim organizacijskim in razvojnim spremembam. Zato mi je še v toliko večje zadovoljstvo, da v imenu Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, Republiškega komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in v svojem čestitam vsem delavcem in kmetom SOZD Hmezad za doseženi razvoj v tem času in hkrati pozdravljam vse prisotne na današnji jubilejni prireditvi.

Razvojna pot poslovnega sistema Hmezad se je pričela pred 25. leti z združitvijo več kmetijskih gospodarstev in podjetij s področja živilske industrije v Kmetijski kombinat Žalec. Nadaljnji pomemben korak v razvoju Hmezada pomeni leto 1964, ko so se Kmetijskemu kombinatu pridružile še kmetijske zadrug z območja Savinjske doline z zadrudnim trgovskim podjetjem za izvoz hmelnja »Hmezad« Žalec.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Milan Knežević

Pogled na del udeležencev zbora

OBISKI

Prve dni septembra je Hmezad obiskal Milovan Zidar, jugoslovanski veleposlanik na Madžarskem in prvi direktor Kmetijskega kombinata Hmezad. Na obisk je prišel na povabilo Kmetijske zadruge Savinjska dolina. Ogledal si je mlekarno v Arji vasi, obiranje hmelnja, Sadjarstvo Mirošan, gojenje gob ostrigarjev in ribnik na Žovneku. Predstavniki Hmezada so ga seznanili z dosedanjim in bodočim razvojem Hmezada. Opozorili so tudi na položaj agroživlstva v sedanjih pogojih gospodarjenja.

IZ VSEBINE:

- 1.-4. stran: Zbor kolektiva
- 5. stran: Razpis za priznanja
- 6. stran: Setev pšenice
- 7. stran: 34. kongres IHB
- 9. stran: Prodajalna Gnjat v Celju na dobrem glasu
- 10. stran: Spomin na očeta savinjskega hmelnjarstva Človek in radioaktivnost
- 11. stran: Antonu Šinkovcu v slovo
- 12. stran: Jakobov spev

Župan SO Žalec inž. Ludvik Semprimožnik podeljuje predsednici DS SOZD Hmezad Marjeti Grobler in predsedniku PO tov. Vladu Gorišku občinski zlati grb

Razvoj poslovnega sistema Hmezad je potekal nato preko različnih reorganizacij, vse dokler ni bila leta 1978 ustanovljena SOZD Hmezad Žalec.

V dosedanjem razvoju je vaša OZD zrastle v pomembnega nosilca kmetijsko-živilske proizvodnje, ki v povezavi z različnimi panogami izven sistema omogoča tudi celovito proizvodnjo in ponudbo doma in na zunanjem trgu. Prioritetna panoga je hmeljarstvo, kjer ste vsa leta vodilni in najpomembnejši v Sloveniji in Jugoslaviji in ugleden proizvajalec v svetovnem merilu. Veliko truda vlagate ne samo v količinsko proizvodnjo, ampak načrtno vzgajate nove kvalitetnejše in proti boleznim odpornejše sorte hmelja ter v racionalnejšo pridelavo.

Za vašo SOZD je značilno, da veliko pozornosti posvečate nenehnemu posodabljanju proizvodnih in tehnoloških procesov.

Iz tega kratkega prikaza, predvsem pa iz praktičnih spoznanj moramo poudariti tudi to, da je Hmezad v 25. letih obstoja in razvoja zaradi obsega in kvalitete proizvodnje, razvejanosti organiziranja in širokega predmeta poslovanja spodbujal in dajal pomemben prispevek širšemu družbenemu in gospodarskemu razvoju. To se prav gotovo posebej odraža v naglem razvoju občine Žalec, celotnega celjskega območja in v vseh drugih občinah, kjer delujejo vaše organizacije. Pri tem je proizvodno-tehnično in poslovno vse tesnejše povezovanje s SOZD Merx še posebej pomembno in obojestransko spodbudno in koristno.

Tovarišice in tovariši!

Vaši doseženi rezultati v dosedanjem razvoju in kazalci poslovanja potrjujejo pravilnost in uspešnost uresničevanja sprejetih ciljev poslovanja in organizacijskega povezovanja.

Smo v pričetku uresničevanja razvojnih ciljev za obdobje 1986–90. Izvajanje samoupravnih sprejetih in dogovorjenih nalog bo odvisno od smotrni skupnih rešitev znotraj združenega dela in od ustreznih ukrepov ekonomske in razvojne politike.

Kot druge OZD, je tudi SOZD Hmezad Žalec, kjer dosegate v kmetijstvu in predelavi kmetijskih proizvodov nad 65 % ustvarjenega dohodka, zašel v ekonomske težave. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je skupaj z bančnimi in drugimi organizacijami v letu 1985 in letos sprejel nekatere ukrepe, s katerimi je ublažil poslabševanje gospodarskega položaja teh dejavnosti in preprečil zmanjševanje doseženega obsega tržne proizvodnje pri osnovnih kmetijsko-živilskih proizvodih. V razreševanju teh težav so bili usmerjeni tudi zadnji ukrepi ekonomske politike, ki smo jih v Zvezni skupščini sprejeli ob polletju. Nanašajo se predvsem na izboljšanje ekonomskega položaja izvoznikov in osnovnih dejavnosti kmetijstva in živilske industrije ter na umiritev inflacijskih pritiskov. Ocenjujemo, da bodo te aktivnosti in sprejeti ukrepi omogočili kmetijskim OZD, da do konca leta izboljšajo svoj ekonomski položaj. Prav tako si prizadevamo, da bi ukrepi, ki so še v pripravi, delovali v tej smeri dolgoročno in bolj selektivno in v osnovi zagotavljali enakopraven položaj OZD pri pridobivanju in delitvi dohodka na domačem in na zunanjem trgu.

Zaradi zaostajanja v posodabljanju proizvodnih zmogljivosti v nekaterih osnovnih dejavnostih kmetijstva in živilske industrije ter poslabševanja kadrovske strukture moramo v bodoče, kot sami ugotavljate, posvetiti več pozornosti usposabljanju kadrov in zagotavljati pogoje za hitrejši prenos sodobnih tehnično-tehnoloških in organizacijskih rešitev v neposredno prakso. Naše težje naravne pogoje za kmetijsko proizvodnjo – predvsem v zasebnem kmetijstvu zaradi neugodne agrarne strukture – lahko nadomestimo le z večjim deležem znanja v ceni končnih proizvodov. To pa lahko dosežemo z večjo stopnjo povezanosti, ki jo omogoča združevanje v SOZD. Pri tem ne sme iti zgolj za formalno povezovanje, ampak za združevanje, ki prinaša nove razvojne možnosti in katero se mora odražati tudi v izboljšanju dohodkovnega položaja povezujočih se OZD. Takšne učinke pa lahko dosežemo z združevanjem kadrovskih in finančnih potencialov, specializacijo in delitvijo dela, večjo stopnjo reprodukcijske usklajenosti ter ne nazadnje z enotnejšo tržno in

Dobrodošli dragi gostje

izvozno usmeritvijo. Tem ciljem mora slediti proces planiranja in usklajevanja medsebojnih interesov posameznih OZD, opredelitev prioritetenih nalog in dejavnosti ter povezovanje z drugimi poslovnimi in finančnimi sistemi.

Čeprav smo v kmetijstvu koncem 70. in v začetku 80. let dokaj uspešno izpeljali procese fizičnega povezovanja v večje sisteme, je še vedno preveč organizacijske in reprodukcijske razdrobljenosti OZD, ki se kaže v težnji po zapiranju in upravljanju z družbeno lastnino kot s skupinsko lastnino. Nova kakovost mora v SOZD preseči takšno zlepljenje OZD in jih povezati preko skupnih planov in dohodkovnih vezi ter skupnega uresničevanja lastnih in širših družbenih interesov. Aktivnosti in praktični premiki v OZD morajo teči v smeri spodbujanja celovitosti združevanja dela in sredstev po vsebini družbenoekonomskih odnosov. Dokaj učinkovit primer tehnološkega in dohodkovnega povezovanja je pri vas v praksi že razvit na področju hmeljarstva. Čimprej ga morate izgraditi še za linijo mesa, mleka in ostalih proizvodov, kjer danes še vedno prevladujejo kupoprodajni odnosi in kratkoročni posamični interesi ter razviti dohodkovne odnose ne samo znotraj kmetijstva in živilske industrije, ampak tudi v interesni povezavi z OZD kemične, strojne, kovinske predelovalne industrije ter gostinstva in turizma. Le tako povezane OZD so lahko uspešne nosilke zahtevnih razvojnih nalog znotraj posameznih dejavnosti in širšega prostora.

Ključna vprašanja pri nadaljnjem razvoju zadrugištva so: organiziranje proizvodnje in njena struktura, intenzivnost obdelave in stopnja tržnosti v pogojih velike razdrobljenosti in tradicionalnosti v proizvodnji. Pri razreševanju teh vprašanj morate v SOZD vse strokovne in organizacijske ukrepe naravnati tako, da boste z višjo stopnjo razvitosti in trdnosti kooperantskih odnosov vplivali na vsestransko izkoriščanje zmogljivosti, na večji obseg proizvodnje in znižanje stroškov po enoti proizvoda in s tem na višji skupno ustvarjeni dohodek. Samo v tem je rešitev, ne pa v nenehnem pritisku na dvig cen proizvodov, ki postajajo danes že tudi pri nas zaviralni element pri proizvodnji plasmana nekaterih proizvodov. Motiviranost za izboljšanje pogojev življenja in dela na vasi in za večjo socialno varnost združenega kmeta se mora izražati v njegovem večjem vplivu na pogoje pridobivanja in delitve skupnega dohodka, ki mora biti v celoti izraz rezultatov njegovega dela in dela njegove organizacije, za katero naj bi nosil odgovornost pri poslovanju. Ta večja odgovornost naj bi se izražala predvsem pri organiziranju proizvodnje, prevzemanju in izpolnjevanju planskih obveznosti, organiziranju strokovno pospeševalnega dela in pri zniževanju stroškov proizvodnje ter prevzemanju rizika pri poslovanju.

Vse te usmeritve v razvojni strategiji vaše OZD morajo biti za praktično izvedbo čimbolj konkretno razdelane, dogovorjeni nosilci in izvedenci, odgovornost tudi v materialnem pogledu za slabo in nagrado za dobro delo. Proces kakovostnega spreminjanja stanja mora biti izraz neposrednih interesov posameznih okolij usklajen z interesi združenega dela v širšem pogledu. Biti mora torej izraz potreb in zavestnih spoznanj odločanja delavcev in kmetov, da bodo tesneje povezani lahko bolj smotrno uporabljali vsa proizvodna sredstva in skupno delo, lažje izpolnjevali tehnologijo proizvodnje in ustvarjali ugodnejše pogoje za pridobivanje dohodka.

Tega ste se v veliki meri v vaši OZD doslej zavedali. Napraviti je potrebno nadaljnje korake naprej. V vaših planskih aktih, tako srednjeročnih kot dolgoročnih, ste si zastavili takšne cilje, ki to tudi zahtevajo.

Trdna odločnost in pripravljenost vseh delavcev in združenih kmetov to lahko tudi uresniči.

Ob današnjem jubileju čestitam vsem delavcem in kmetom za dosežene uspehe na razvojni poti z željo, da tudi v prihodnje dosežete še bolj vzpodbudne rezultate na proizvodnem in poslovnem področju.

Kulturni program so izvedli mladinci, ...

... ki jim je prisluhnila velika skoraj nepregledna množica

Hmezad skozi 25 let

(Nadaljevanje s 1. strani)

Leto ali dve kasneje so se priključile še druge delovne organizacije: KZ Savinjska dolina, Hmezad export-import, Semenarna, Mešalnica, itd. Ker je s temi združitvami nastalo jedro današnjega Hmezada, je to upravičeno šteti za dan Hmezada. Pa ne glede na to, da obstoj posameznih delovnih organizacij sega daleč nazaj in ima vsaka delovna organizacija svojo zgodovino.

SPORED

13. september 1986

Ob 14. uri

– Promenadni koncert godbe na pihala iz Liboj

Ob 15. uri

- Pričetek praznovanja.
- Uvodni govor predsednika PO Vlada Goriška.
- Slavnostni govor predsednika Rep. komiteja za kmetijstvo Milana Kneževića.
- Podelitev zlatega grba občine Žalec.
- Mladina Hmezada: »Hmezadu čestitamo in nazdravljamo ob jubileju.«
- Zabavne igre.
- V programu za razvedrilo in ples so uspešno igrali in peli Veseli hmeljarji, Marjana Deržaj, citraš Karli Gradišnik in ansambel Oliver Twist.

V letu 1970 sta se v takratni kmetijski kombinat še vključili DO Semenogojški obrat v Radljah in Kmetijski kombinat Šmarje pri Jelšah. V letu 1975 se je Hmezadu priključila KZ Ilirska Bistrica, 1982 pa DO Jata Zalog Ljubljana, 1982 KZ Slovenska Bistrica in tovarna za predelavo plastike Minerva. V DO Gostinstvo-turizem so se združili še nekateri gostinski lokali v občini in hotel Golding-Rubin. Več različnih integracij je bilo opravljenih tudi v posameznih DO.

V teh 25 letih so nastale tudi v okviru Hmezada nove zelo pomembne organizacije združenega dela Agrina, Tovarna kmetijske mehanizacije, skoraj na novo Gostinstvo in DO Inženiring. V okviru posameznih delovnih organizacij je nastalo tudi več TOZD z različ-

nimi dejavnostmi, kakot tudi drugih dejavnosti, ki nimajo status TOZD in jih ob ustanovitvi Hmezada ni bilo npr. obrtna dejavnost, ekstraparazita, ribarstvo, inženiring, proizvodnja gob, konzorcij za Malto itd.

Na svoji razvojni poti, dokler ni nastal SOZD Hmezad, je Hmezad prešel veliko razvojnih faz in oblik, ki so se pač prilagajale obstoječi situaciji. Razne organizacijske spremembe so narekovali novi družbenoekonomski odnosi v celotni družbi, kakor tudi konkretna si-

Predsednik ing. Vlado Gorišek med govorom

tuacija, ki so jo narekovala razmere, ki so se porajale pri hitro razvijajoči se OZD.

V toku razvoja so nastajale tudi organizacije skupnega pomena, ki so neobhodno potrebne za nemoteno funkcioniranje sistema. To so Interna banka, ki opravlja operativno finančno funkcijo, nadalje Hranilno kreditna služba, ki ima pomembno vlogo na področju varčevanja in financiranja zlasti zasebnega sektorja, računalniški center, ki prevzema vedno več funkcij in uspešno vnaša modernizacijo in inovacije v naše delo. Kot vam je znano, smo sedaj v kompletni prenovi tega sistema na podlagi dogovorjenega in soglasno sprejete programa IPIS.

Hmezad kot SOZD se je organiziral leta 1979. Razvoj posameznih

DO in tudi razvoj družbenoekonomskih odnosov v družbi je narekoval novo organizacijsko formo. V tej obliki so dogovorjene nekatere skupne funkcije, ki se vršijo skupno, drugače pa lahko delovne organizacije izkoristijo vse možnosti razvoja, ki ga imajo in gradijo nadaljnjo perspektivo.

Sedaj je Hmezad povezan z Merxom v Plansko poslovno skupnost Hmezad-Merx.

Ker do konca leta praznujemo 25-letnico Hmezada, je vendar dobro in tudi poučno, da se za hipec ustavimo in pregledamo dosežen razvoj posameznih DO kot celote in tudi TOZD. Poučno in pametno zaradi tega, da lahko ocenimo naš razvoj kot celoto in tudi posameznih delovnih organizacij. Posebno poučno za tiste, ki neradi priznavajo skupno vloženo delo in menijo, da je vse skupaj nastalo včeraj ali takrat, ko je kdo prevzel določeno funkcijo. Razumljivo je, da mora vsaka generacija prispevati del nadaljnjega razvoja na temelje, ki so bili postavljeni pred leti. Zato smo tudi tu. Vendar moramo pri tem globoko spoštovati delo, sredstva in odrekovanja, ki so jih vložile generacije pred nami. Ogromna sredstva so bila vložena v stanovanja, počitniške objekte. Hmezad veliko pomaga tudi DPS.

Vse delovne organizacije so popolnoma drugačne, kot so bile pred

Kulturni program je popestril in nas s petjem razvedril prikupen citraš Karli Gradišnik.

25 leti, kar je nedvomno pozitivno in razumljivo. Nekatere so bile popolnoma na novo zgrajene, npr. Agrina. Mlekarna je prestavljena na novo lokacijo in na novo zgrajena.

Prav tako Celjska mesna industrija.

V tem času je bila zgrajena hladilnica v Celju, nadalje Strojna – skoraj popolnoma novo zgrajena TKM, DO Mirošan. Velik razvoj je dosežen v družbeni kmetijski proizvodnji: nove farme, objekti, nasadi hmelja z vrhunsko tehnologijo proizvodnje v KŽ. V KZ so ogromne kapacitete za pridelavo brojlerjev, mleka, mesa, hmelja. V Šmarju farma Hajnsko, trgovina, kovinarstvo, gostinstvo itd. V Radljah na področju proizvodnje hmelja, kapacitete za proizvodnjo gob, trgovina ...

Urni gostinci so nas dobro postregli

V Ilirski Bistrici zeljarna. Znatna sredstva so bila vložena v zasebni sektor in urejevanje zemljišč. Hmezad export-import ima popolnoma nove kapacitete za dodelavo hmelja in skladišča. Če bi še naštevati, bi predolgo trajalo.

Vsi ti veliki dosežki so nastali s skupnim prizadevanjem in skupnim dohodkom, v začetku s prelivanjem sredstev, kasneje pa s samoupravnim združevanjem za posamezne objekte.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Hmezad skozi 25 let

(Nadaljevanje s 3. strani)

Takšnemu razvoju ne bi bili priča, če ne bi bilo solidarnosti in premagovanja težav s skupnimi močmi. Vsaka OZD v sistemu Hmezada je že bila in krizi v težavah – včasih skoraj nepremagljivih, pa smo jih vendarle razrešili vedno s skupnimi silami, ne pa s sebičnostjo in ozkim gledanjem. Danes imamo dobre odnose z bankami, te institucije gledajo Hmezad kot sistem ne pa posamezne subjekte. Prav zaradi tega na finančnem področju neprimerno lažje premagujemo določene težave. Vsekakor je bil dosedanji napredek pogojen tudi s strokovnostjo in znanostjo v proizvodnji. Saj so na tem področju doseženi zavidljivi uspehi. Tudi v slovenskem merilu je to izredno pomembno, saj smo vnesli v to področje velik impulz napredka.

Hmezad danes ne glede na to, da po nekaterih parametrih spada v SRS med manjše SOZD, ima pomembno vlogo pri preskrbi s hrano v SRS.

Saj proizvajamo okrog 80 % hmelja, perutnine okrog 15 %, govedi 7 %, mleka 10 %, predelamo pa ga 16 %. Smo eden večjih proizvajalcev sadja ca. 7 % v SRS, valilnih in konzumnih jajc od 25–30 %. V Jugoslaviji imamo edini lastno selekcijo perutnine.

Prvi ples ob sončnem zahodu, a zadnji ... skoraj ob vzhodu

Tudi na področju oskrbe z reproductivnimi materiali za kmetijstvo, to je z umetnimi gnojili, zaščitnimi sredstvi, s stroji in z opremo, odkupom gozdnih sadežev, z obrtno kooperacijo je Hmezad s svojo DO Agrina zavzel prvo mesto v SRS in pomembno mesto v Jugoslaviji. Njene dejavnosti bo potrebno v bodoče iz razvojnega stališča bolj podpirati, zlasti še glede na razširitev na območju Jugoslavije. Na področju izvoza imamo eno najbolj pozitivnih bilanc odnosno neto izvozni učinek v SFRJ. Sigurno, da bi še o pomenu Hmezada v širši DPS lahko marsikaj rekli.

Voditi moramo premišljeno in ambiciozno razvojno in investicijsko politiko.

Organizacijsko se moramo krečiti, ozko in sebično gledanje iz ozkih pozicij moramo odpravljati radikalno. Gojiti moramo medseboj-

no povezanost, dobre poslovne odnose in tudi solidarnost.

Posebno mesto moramo dati kadrovski politiki. Na tej točki smo tudi v Hmezadu šibki.

Na vseh nivojih moramo aktivno delati na nadaljnjem razvoju samoupravnih odnosov. Le tako bomo utrjevali celoten SOZD.

Predsednik je govoril še o polletnih uspehih, izgubah in uspešnih sanacijah.

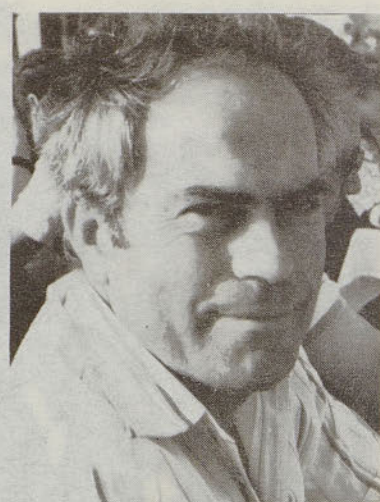
Za zaključek pa je dejal:

»Ob 25 obletnici smo lahko ponosni na prehojeno pot. Saj so delovne organizacije združene v Hmezad v tem času, s skupnimi silami doživele nesluten razvoj. Ust-

varili smo solidne pogoje za proizvodnjo in nadaljnji razvoj. S skupnimi silami moramo pomagati organizacijam, da realizirajo svoje razvojne programe.

Na tej razvojni poti Hmezada je brez dvoma največ prispeval človek – delavec, združeni kmet, obrtnik... Pri tem ne smemo pozabiti na velik prispevek predhodnih generacij, ki so s svojim vztrajnim in zvestim delom prispevale k razvoju Hmezada. Zato nam naj bo jubilej vzpodbuda za nadaljnje uspešno delo.

Vsem se zahvaljujem za dosedanje delo in prispevek k razvoju Hmezada.

Obiski

V začetku septembra so Hmezad obiskali

– namestnik predsednika Zveznega komiteja za kmetijstvo dr. Franček Pajenk,

– član predsedstva glavne zadrugne zveze Jugoslavije in član predsedstva SZDL Jugoslavije tov. Klimačorbe in

– predsednik zadrugne zveze Slovenije tov. Kuhar.

Predstavniki Hmezada so gostom predstavili SOZD s posebnim poudarkom predstavitve delovanja KZ Savinjska dolina in DO Inženiringa. Namen obiska gostov je bil predvsem v tem, da se seznani z delovanjem in organiziranostjo kmetijske zadruge, ker se v Jugoslaviji in v svetu iščejo modelne rešitve razvoja vasi s ciljem, da bi se čim več prebivalstva obdržalo na vasi. Razgovori so dali skupno ugotovitev, da ima Hmezad dobro razvito zadrugništvo, ki ima močan vpliv na razvoj vasi in celotne infrastrukture in da ima vse možnosti, da pripravi modelne projekte za razvoj vasi z vso infrastrukturo v različnih pogojih. DO Inženiring bo pripravil nekatere osnovne parametre oz. ponudbo, ki bo osnova za konkretnije dogovore.

Skupaj s predstavniki Hmezada so si gostje ogledali TZO Polzela in se seznani z njenim delovanjem. Ogledali so si tudi dve živinorejsko-hmeljarsko usmerjeni kmetiji in obiranje hmelja v strojni skupnosti Gotovlje.

Jože Brežnik, podpredsednik PO SOZD

SREČANJE KOLEKTIVA NE LE OB OBLETNICAH

Okoli dva tisoč delavcev, kooperantov in upokoencev Hmezada se je zbralo na srečanju kolektiva ob njegovi petindvajsetletnici. Ob praznovanju te pomembne obletnice smo vprašali, kaj našim ljudem takšna srečanja pomenijo in kaj si predvsem želijo, da bi se v Hmezadu uresničilo v prihodnjih letih.

Milka Bezovšek, upokojenka, Export-import Žalec:

Vesela sem, da so se ob tej priložnosti spomnili tudi upokoencev. Želim si, da bi v Hmezadu še naprej dobro gospodarili, kajti le tako se bomo

še kdaj zbrali na takšnem srečanju. Upokojena sem že deset let, večino delovnega časa pa sem preživela v hmeljarni. Zaposlila sem se že leta 1934. V stari hmeljarni sem šivala vreče in opravljala druga pomožna dela. Po osvoboditvi smo delali vse dni, včasih tudi ob nedeljah in ponoči. Treba je bilo zašiti dovolj vreč za hmelj, poleg tega pa smo odkopavali hmelj, raztovarjali hmeljevke in umetna gnojila. Po sedemindesetih letih delovne dobe imam zelo slabo pokojnino in mislim, da se mi godi krivica.

Anton Kovačič, delavec v zeljarni, Ilirska Bistrica:

Hmezad bi moral organizirati več srečanj kolektiva in mislim, da ni dovolj, da se zberemo le ob pomembnejših obletnicah kolektiva. To je edina priložnost, da se bolj spoznamo med seboj in pogovorimo tudi o problemih. Teh je v naši zadrugi ve-

liko, razmere se še niso bistveno izboljšale, odkar je bil uveden ukrep družbenega varstva. Sedaj predvidevajo reorganizacijo, zato naj bi se nekaj delavcev zaposlilo drugje. To je težko predvsem za tiste, ki so večino delovne dobe v naši zadrugi. Predvsem mislim, da bi morali proizvodnjo razširiti in ne krčiti, še posebej sedaj ne, ko je hrana čedalje dragocenejša.

Gordana Grubič, saldakontistka, Kmetijska zadruga Ilirska Bistrica:

Veliko vzpodbudnih besed ne morem povedati predvsem zato, ker se naša organizacija srečuje s problemi. Ta mesec naj bi se delavci odločili o njeni prihodnosti in reorganizaciji. Zaposleni v naši zadrugi bi morali bolj čutiti, da smo povezani v sestavljeno organizacijo, tako pa tega ni. Lahko rečem, da bi se moralo realizirati več obljub, ki smo jih dobili in razdalja med Žalcem in Ilirsko Bistrico ne bi smela biti ovira. Dobro je, da se organizira takšno srečanje kolektiva, saj se tudi tako bolj občuti pripadnost Hmezadu.

Alojz Pušnik, Spodnja Ložnica, kooperant KZ Slovenska Bistrica:

Kooperant zadruge sem že trideset let in zato bi si že skoraj zaslužil pokojnino.

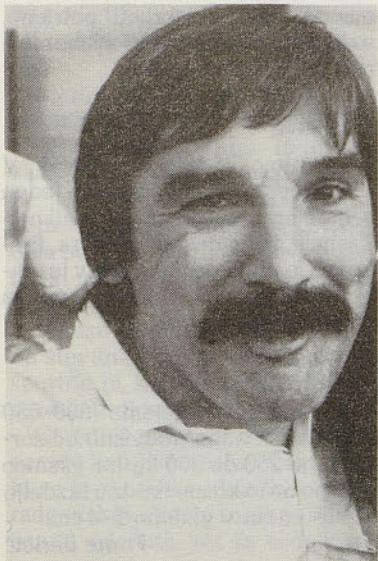
V tem času sem si dobro organiziral živinorejsko proizvodnjo, tako da letno spitam okoli 150 mladih pitalnih goved in okoli 200 pujskov. Poleg tega oddajam še mleko, ki ga letno namolžemo okoli 30 tisoč litrov. Dela je dovolj, toda vsega opravimo, ker so vsi člani družine zelo pridni. Daneš sem našel čas, da sva z ženo prišla na to praznovanje, sicer pa

nas je prišlo iz naše zadruge kar šestdeset. Vedno sem si želel, da bi Hmezad organiziral takšno srečanje, saj se le tako lahko bolj spoznamo. Lepo bi bilo, če bi še pripravili podobno praznovanje. Upam, da bomo v naši zadruzi praznovali že prihodnje leto, ko naj bi bila zgrajena blagovnica za kmetijsko preskrbo.

Vojko Vesel, vodja veterinarske ambulante Domžale, Jata Ljubljana:

Vprašanje je, koliko je ob tako pomembni obletnici primerno govoriti o problemih. Prepričan sem, da se bo moralo v prihodnjih letih rešiti veliko stvari tako v Hmezadu kot širši

družbi. Naša organizacija je v zadnjem času med boljšimi v sestavljeni organizaciji, vendar bomo takšni ostali le, če se bo delalo še več in bomo zato tudi ustrezno nagajeni. Vsi bi morali vedeti, da je od kakovosti in količine dela odvisen osebni dohodek. Zaradi nestimulativnega nagajevanja se dogaja ravno obratno. Zato velikokrat delam bolj v osebno zadovoljstvo in zato, da se strokovno izpopolnujem. Sicer je to srečanje kolektiva in te stvari bomo reševali drugje.

Marjana Natek

Hmezlar

KMETIJSKA ZADRUGA SLOVENSKA BISTRICA

Začetek proizvodnje robid

V Hmezadovi Kmetijski zadruzi Slovenska Bistrica so se odločili, da bodo poleg ostalih kultur gojili še robide. Za le-to so pripravili ustrezne programe, podpisali dolgoročne pogodbe s predelovalno industrijo, ki je pripravljena odkupiti čimvečjo proizvodnjo. Hkrati pa si v tej delovni organizaciji prizadevajo, da bi pridobili čimveč kooperantov. Za sedaj imajo le še enega, ki pa je v drugoletnem nasadu obral skoraj rekordni pridelek. Štefan Frešer iz Prelog, kooperant, ki se je prvi ojunčil za to proizvodnjo, je povedal naslednje:

»Za gojenje robid sem se odločil zaradi prednosti, ki jo imajo pred ribezom. Letos sem obral dve toni teh sadežev, kar je dovolj še zlasti, če upoštevamo, da je pridelek zrasel na 18 arih. Lani mi je zadruga izdatno pomagala s strokovnimi nasveti. Po vsej verjetnosti bom nasad še razširil, vse je odvisno od cene.«

-m. n.

PODELJENIH MANJ ŠTIPENDIJ

Hmezadove organizacije so želele za šolsko leto 1986/87 podeliti 130 štipendij. Predlogi za podelitev so se letos močno razlikovali od potreb. Tako ni bilo niti ene vloge za poklic mlekarkega tehnika, mlekarja, slaščičarja, lesarskega tehnika in kmetijca. Zato je bilo podeljenih deset štipendij manj kot je bilo predvideno. Ker ni bilo vlog, so organizacije Kmetijstvo Žalec in Agrina predlagale podelitev štipendij za druge poklice. Tako je Agrina predlagala štipendijo namesto za prodajalca za kmetijskega tehnika. Kmetijstvo Žalec pa namesto za kmetijca štipendijo za vrtnarja. Še posebej je deficitaren poklic diplomiranega strojnega inženirja, zato sta Minerva in Strojna podelili štipendijo kandidatom, ki presegata cenzus, določen v samoupravnem sporazumu o štipendiranju.

-m. n.

Komisija SOZD Hmezad Žalec za odlikovanja in priznanja na podlagi 17. člena Pravilnika o podeljevanju priznanj SOZD Hmezad Žalec

razpisuje

natečaj za zbiranje predlogov za podelitev priznanj SOZD Hmezad Žalec za leto 1986

1.

Komisija SOZD Hmezad Žalec za odlikovanja in priznanja razpisuje pogoje in rok za dajanje predlogov za podelitev priznanj SOZD Hmezad Žalec za leto 1986.

Priznanja SOZD Hmezad Žalec so:

1. PLAKETA SOZD HMEZAD V TREH STOPNJAH: ZLATA, SREBRNA IN BRONASTA PLAKETA.

Plaketa SOZD se podeljuje za dosežene uspehe in rezultate, s katerimi se povečuje ugled SOZD, DO ali TOZD in sicer:

- za večletno trajnejše in uspešno delo oz. sodelovanje,
- za združevanje sredstev za naložbe, ki so skupnega pomena oz. za prizadevanja pri izgradnji posameznih novih objektov ali kapacitet,
- posameznim delavcem, združenim kmetom in združenim obrtnikom za izredno uspešno, večletno delo ali sodelovanje, ki je dalo vidne rezultate,
- skupini delavcev, združenih kmetov in združenih obrtnikov za uspešno večletno delo ali sodelovanje, ki je dalo vidne rezultate.

2. PRIZNANJE SOZD HMEZAD

Priznanje SOZD se podeljuje za večletno uspešno delo oziroma poslovno sodelovanje in sicer:

- DO in TOZD za večletno uspešno delo oz. sodelovanje,
- posameznim delavcem, združenim kmetom in združenim obrtnikom oz. skupinam le-teh, ki so s svojim prizadevanjem in delom pripomogli, da je njihova organizacija dosegla nadpovprečne poslovne uspehe oz. razširitev proizvodnje,
- delavcem, ki so s svojim inovacijskim predlogom, ki je bil sprejet in uporabljen v DO prispevali k uspešnejšem ekonomičnejšem poslovanju,
- delavcem, združenim kmetom in združenim obrtnikom, ki so več let aktivno in uspešno delovali v samoupravnih organizacijah in družbenopolitičnih organizacijah v DO ali SOZD ali kot delegati SOZD v družbenopolitičnih skupnostih ali samoupravnih interesnih skupnostih.

2.

Za priznanja SOZD so lahko predlagani: delavec, združeni kmet, obrtnik, delovna organizacija, temeljna organizacija združenega dela, druga organizacija ali skupnost, skupina delavcev, skupina združenih kmetov ali skupina združenih obrtnikov.

3.

Podelitev priznanja SOZD lahko predlagajo delovni ljudje, delovne organizacije, družbenopolitične organizacije, samoupravni organi oziroma drugi organi ali organizacije v okviru SOZD Hmezad Žalec.

Predlog za podelitev priznanja SOZD lahko oblikuje tudi komisija SOZD za odlikovanja in priznanja.

4.

V predlogu za podelitev priznanja SOZD mora predlagatelj navesti dela in dejanja, ki zaslužijo splošno, širše priznanje.

Pri tem je mišljeno predvsem:

- večletno uspešno in vidno delo,
- izredna - posamezna družbeno koristna dela, delovni in drugi veliki uspehi ali dosežki.

5.

Predloge za podelitev priznanj SOZD sprejema kadrovska služba SOZD do 30. oktobra 1986.

6.

Priznanja bodo podeljena na dan SOZD Hmezad - 26. decembra na slavnostni seji delavskega sveta SOZD.

Predsednik komisije za odlikovanja in priznanja
Dušan VEDENIK

ZATIRANJE PROSENE (KORUZNE) VEŠČE

Proseni (koruzni) vešča je gospodarski škodljivec, ki povzroča vsako leto škodo tudi na hmelju. Rezultati raziskave v hmeljiških SRS so pokazali, da je njena največja populacija na področju Savinjske doline, kjer povzroča škodo predvsem na pozno obranem hmelju in zmanjšuje pridelek hmelja. Ugotovljeno je, da gosenice tega škodljivca prezimijo v spodnjih členih koruze ali še nižje v štrcljih. Gosenice so zelo odporne proti mrazu, saj jih ne prizadene niti temperatura blizu -20°C . Poleg raznih načinov zatiranja koruzne vešče je najenostavnejši in s stališča varstva okolja najboljši način pravočasna in dosledna obdelava njiv po pravilu koruze. Zaoravanje koruznice oz. njenih ostankov se priporoča 20 do 30 cm globoko odvisno od tipa tal. Daljšo oz. celo koruznico je priporočljivo pred oranjem razsekati z rotirajočim kultivatorjem na majhne koščke, s čimer se uniči tudi del gosenic. Zaradi hitrejšje mineralizacije koruznih ostankov se jih priporoča potrositi z dušikovim gnojilom, v kolikor je še dovolj toplo vreme. Nezaorani ostanki koruznice, stoječa koruzna slama, ki je ostala na njivah po ročnem spravilu koruze, koruznica spravljena v kozolcih ali na kupih ter divje posajene njive, ki jih koristijo posamezni lastniki – nekmetje ali najemniki, so stalni viri širjenja koruzne vešče. Če hočemo preprečiti širjenje prosene (koruzne) vešče kot gospodarskega škodljivca, morajo zato poskrbeti prav vsi pridelovalci koruze in vsi hmeljarji s pravočasnim požigom ostankov trti in primernim kompostiranjem hmeljevih obrezlin.

Odlok in sprememba odloka o zatiranju prosene (koruzne) vešče (Uradni list SRS, št. 20/78 in 9/85) zavezuje vse pridelovalce koruze, da po jesenskem spravilu koruze z njiv čimprej pristopijo k predlaganemu agrotehničnemu ukrepu oz. najpozneje do 31. 3. naslednjega leta. Ravno tako se smatra, da obdelovalec ne obdeluje kmetijskih zemljišč kot dober gospodar, če pravočasno in učinkovito ne ukrepa proti gospodarskemu škodljivcu kot je prosena (koruzna) vešča, kar ima za posledico zmanjšanje ali celo uničenje kmetijske proizvodnje. (18. člen ZKZ – Uradni list SRS, št. 1/79, 11/81 in 1/86).

Poleg tega opozarjamo vse hmeljarje, da po občinskem odloku o javnem redu in miru (Uradni list SRS, št. 31/84) ni dovoljeno puščati hmeljske odpadke na odlagališču dalj kot dva meseca oz. po 15. novembru vsakega leta po končanem obiranju hmelja.

Kršitelji obeh odlokov bodo predlagani v upravno kazenski postopek sodniku za prekrške.

KMETIJSKA INŠPEKCIJA SO ŽALEC

SETEV PŠENICE

Pšenica v njivskem kolobarju

Pšenica naj bi v njivskem kolobarju praviloma sledila listankam; primerne prejšnje kulture so krompir, enoletne metuljnice, oljnice in silažna koruza. Pšenica lahko sledi tudi lucerni, črni detelji in posevkom trav, ki jih moramo najkasneje tri tedne pred oranjem uničiti s totalnim herbicidom (ROUNDUP, CIDOKOR, HERBATOP), nato jih pravočasno preorjemo, da se zemlja do setve dovolj sesede. Pri prepogostem pridelovanju pšenice na isti njivi se v posevkih razvijejo žitne nožne bolezni, ki zelo poslabšajo odpornost proti poganju in znatno zmanjšujejo pridelek.

Pridelovanje pšenice v dvopolju koruza-pšenica ni ugodno.

Priprava njive za setev

Srednje globoko (20–25 cm) oranje opravimo dovolj zgodaj, da se zemlja pred setvijo sesede. S tem

zagotovimo boljši vznik semena in zmanjšamo nevarnost zimske pozebe. Podoravanje rastlinskih ostankov je dosti učinkovitejše, če jih (še zlasti koruznico) pred oranjem zrežemo oz. zdrobimo.

Če je mogoče, potrosimo mineralna gnojila po brazdah. Takoj za tem njivo dokončno pripravimo za setev. Najustreznejši za to je predsetvenik, ki ima mrežaste valje. Če so tla grudasta se pa bolje obnese predsetvenik z zvezdastimi valji. Pomembno je, da pšenici bolj ustrezajo zgoščena tla kot koruzi. Globina dopolnitve obdelave ne sme biti več kot 8–10 cm. Na pravilno pripravljeni njivi kolesnice trakt. koles ne smejo ostati vidne.

Gnojenje

Obilne pridelke pšenice lahko dosežemo le z ustreznim gnojenjem. Pšenici damo vsa potrebna hranila z mineralnimi gnojili. Fos-

for, kalij in jesenski obrok dušika potrosimo ob predsetveni pripravi njive.

Na siromašnih tleh gnojimo s celotnim odmerkom fosforja in kalija ob pripravi njive za setev, na boljše založenih tleh lahko gnojimo z 2/3 obroka fosforja in kalija pred setvijo, z 1/3 pa pri dognojevanju ob koncu zime.

Čeprav je za obilne pridelke pšenice odločilna zadostna prehrana

posevkov z dušikom, pri gnojenju s tem hranilom jeseni ne smemo pretiravati. Za primeren razvoj posevkov v jesenskem obdobju in za dobro prezimitev zadostuje predsetveno gnojenje z 20–40 kg/ha čistega dušika. Pri poznih setvah in pri zaoravanju koruznice odmerka dušika nekoliko povečamo.

Nekaj primerov temeljnega gnojenja ozim in z gnojili, ki so na voljo:

gnojilo	kg/ha	N	kg/ha	
			P ₂ O ₅	K ₂ O
NPK 6–18–18	500	30	90	90
NPK 5–20–20	450	22,5	90	90
NPK 8–26–26	400	32	104	104
NPK 7–20–30	400	28	80	120
NPK 10–30–20	250	25	75	50

Odmerka fosforja in kalija določimo na podlagi njune ravni v zemlji. Glede na založenost tal so potrebne različne količine teh hranil in se gibljejo od 40–120 kg/ha fosforja (P₂O₅) in 80 do 200 kg/ha kalija (K₂O).

Pomembno je, da je za gospodarstvo (in tudi ekološko varno) gnojenje nujna sistematična kontrola rodovitnosti tal oziroma analiza zemlje.

Če analize zemlje nimamo, uporabimo 90–120 kg fosforja in enako količino kalija.

Napotke za dognojevanje pšenice v spomladanskem obdobju boste dobili ob koncu zime.

SEME IN SETEV

Kakovost semena

Zanesljiv vznik dosežemo le z uporabo zdravega in dobro kaljivega semena. Doma pridelano seme ne bo dalo zanesljivega pridelka

zaradi nepreverjene kaljivosti in nevarnosti okužb z žitnimi boleznimi. Ker je setev kakovostnega semena eden bistvenih elementov intenzivnega pridelovanja, si moramo za setev priskrbeti potrjeno, sortirano, razkuženo in v laboratoriju preizkušeno seme.

Čas setve

Izogrimo se prepozni setvi. V višjih legah sejemo že zadnji teden septembra, drugod pa v prvi ali najkasneje drugi dekadi oktobra. Prepozna, pa tudi prerana setev je tehnološka napaka, ki znatno vpliva na pridelek pšenice.

Gostota setve

Pri pšenici posejemo 550–650 kalivih zrn na m² (odvisno od sorte), to je 250 do 300 kg/ha. Pšenico sejemo na ozko medvrstno razdaljo 10–15 cm in v globino 2–4 cm.

Franč Beričič

Zelje pri Brinšekovi v Ločici po 35 din, kiso na ljubljanskem trgu po 800 din

RAZISKOVALNA DEJAVNOST ŠE VEDNO PASTOREK?

Doseženi uspehi na področju inventivne dejavnosti v Hmezadu še vedno niso rezultat načrtnega in sistematičnega dela, temveč so inovacijski predlogi plod individualnega raziskovalnega interesa. Tudi zato je število predlogov zelo majhno, saj jih je le okoli petnajst letno od štiri tisoč zaposlenih. Komisija za inventivno dejavnost v Hmezadu trdi, da vodstva delovnih organizacij premalo vzpodbujajo to dejavnost pri delavcih. Da je odnos do inovacijske dejavnosti slab, priča tudi dejstvo, da kljub majhnemu številu prijavljenih koristnih predlogov traja precej časa, da delavec zanj dobi ustrezno nagrado. Že pred desetletjem smo v Hmezadu sprejeli pravilnik o tej dejavnosti, deluje pa tudi ustrezna komisija. Lani smo le tega dopolnili in bi lahko bolje in hitreje nagrajevali ino-

vatorje. Toda še do konca avgusta ga niso sprejele vse Hmezadove delovne organizacije, kajti podpisali so ga le Gostinstvo-turizem, Kmetijska zadruga Savinjska dolina TZO Šempeter in Prebold, Mlekarna Arja vas, Vrtnarstvo Celje, Strojna Žalec, Sadjarstvo Mirošan in Export-import. Vse ostale tega pravilnika niso sprejele kljub večkratnim opozorilom.

Poleg teh vprašanj se komisija za inovativno dejavnost ukvarja še z vzpodbujanjem te dejavnosti, razčistili so večino dilem o tem, kaj je inovacija. Še vedno si prizadevajo, da bi povečali število inovacijskih predlogov in zanjo zagotoviti ustrezne pogoje. Samo tako lahko pričakujemo množičnost te dejavnosti, ki bo še tako služila začrtanim razvojnim programom delovnih organizacij.

-m. n.

Mednarodni kmetijsko-živilski sejem Gornja Radgona

Na letošnjem 24. mednarodnem kmetijsko živilskem sejmu je razstavljalo 1100 jugoslovanskih SOZD, DO in TOZD. Poleg tega še 60 podjetij iz tujih držav. Precej je bilo takih, ki so letos prvič razstavljali.

Kvaliteten razvojni program je zajemal kmetijsko mehanizacijo, živilsko predelovalno industrijo, zaščitna sredstva, mineralna gnojila itd. Pomemben poudarek na področju selekcije in strokovnega dela pa je bil v razstavi goveje živine, konjev, ovac, prašičev, perutnine in kuncev.

V času sejma so bila organizirana številna strokovna predavanja, športne in kulturne prireditve ter seveda tudi zabavni program.

Osrednji program je bila velika parada kmečkih običajev in navad, ki se je skoraj brezkončno vila po radgonskih ulicah. Letos je bila izjemno odzivna, saj je sodelovalo

kar 1800 nastopajočih na 200 okrašenih traktorjih in še 230 drugih vozil.

SOZD Hmezad je na sejmu nastopal z zelo širokim programom. Nastopale so skoraj vse članice. Kot novost je bil prikazan namakalni sistem od DO Strojne, angora zajci, farmske veje od KKŠ, ostrigarje je razstavila KZ SD, beli sir - Krška Mlekarna, Kamilan, Kanisan, Mentolan in Sadeks. Za vse te novosti je bilo izredno veliko zanimanje tako domačih kot tujih obiskovalcev.

Radgonski sejem bi ocenil kot osrednji prikaz stanja v kmetijstvu v Sloveniji, kjer se srečajo vsi kmetijci iz Slovenije in tudi iz ostalih republik.

Ocenjujem, da je obiskalo sejem skoraj 300.000 obiskovalcev, kar je izjemno veliko.

A. L.

Svetovni gozdarski kongres in varstvo okolja

Svetovni gozdarski kongres v Ljubljani je pritegnil pozornost vseh na svetu, ki doživljajo probleme razvoja človeške družbe in varstva okolja, v katerem živimo. Zato sem bil zelo presenečen, kaj je o tem povedal Indijanec iz zvezne države Washington, ki ga je v četrtek dnevniku na TV Ljubljana intervjuval Sandi Čolnik. Indijanec je izzval veliko pozornost na kongresu, saj je predstavnik rase, ki je v svoji zgodovini za ceno skorajšnjega propada svoje rase na svoji koži občutila kaj pomeni dejstvo, ki te prisili prilagajati se novemu okolju.

Zato ni prav nič čudno, da je v svojem razgovoru na televiziji povedal, kako bistveno je za današnjega

človeka upoštevati življenje človeka v starih časih, ga povezovati z napredkom in iz obeh obdobjev potegniti pravo mero pravičnega obnašanja in ravnanja v bodoče. To je podčrtal tudi z ugotovitvijo, da je potrebno varovati vsako drevo, ne le gozd kot celoto.

Ko ga je Sandi Čolnik vprašal, kako se počuti v naši deželi, saj je imel priliko spoznati Ljubljano, Gorenjsko in Notranjsko, je komentiral:

V Ljubljani težko diham, izpušni plini avtomobilov me dušijo. V Ameriki so to rešili z nameščanjem kondenzatorjev, kar v veliki meri zmanjšuje onesnaževanje zraka.

Ko potuješ v Kranjsko goro, vidiš, kako se iz železane (Jesenice) vali

črni dim. V Postojni, kjer imate biser podzemnega sveta, naletiš na reko, ki je močno onesnažena. Če je strupena, ni vedel. Na obrežju pa je videl veliko otrok, kako lovijo ribe.

Zelo vljudno je poudaril, da noče biti arbiter za naše ravnanje, da pa

mora povedati svoje mnenje, ki ga je izrazil z vprašanjem: »Zakaj ne sprejmete odločnih ukrepov za preprečevanje onesnaževanja danes, zakaj odlašate na jutri, ko bo položaj verjetno še slabši?«

Žarko Žigon

XXXIV. KONGRES IHB V YAKIMI - USA

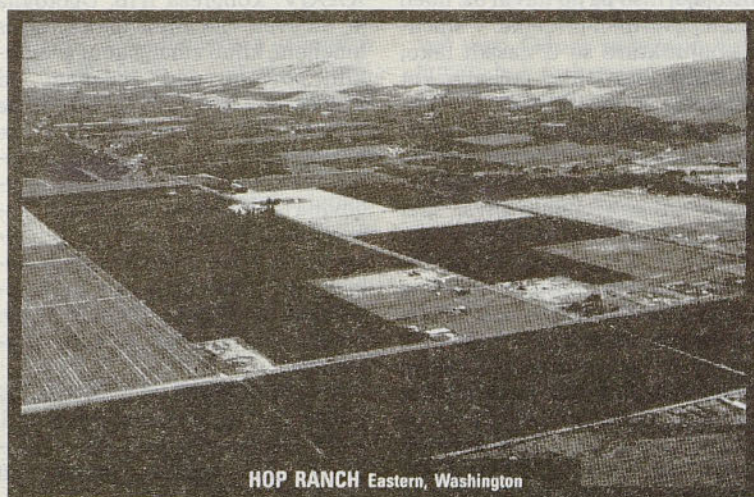
S strani Zajednice hmeljara Jugoslavije in Poslovne skupnosti za hmeljarstvo Slovenije so se XXXIV. kongresa IHB v USA udeležili: Veljko Križnik, vodja delegacije, Jože Brežnik, Jan Kišgeci, Žarko Žigon, Kristijan Bobovnik, Ernest Ermenc, Milan Žolnir, Anton Korenjak, Rudolf Janežič, Franc Soršak, Edi Omladič in generalni sekretar IHB Lojze Četina.

Potovanje z letalom je trajalo en dan (4. VIII.), zaradi časovnega zamika je delegacija prispela v Yakimi že ob 23. uri 4. VIII.

V popoldanskem času sta zasedali tehnična komisija IHB in ekonomska komisija IHB.

Tehnična komisija je za ta kongres izbrala kot generalno temo: »Trgovska kvaliteta hmelja v odnosu do tehnike obiranja«.

Zahteve pivovarn s strani trgovske kvalitete hmelja so postale zelo stroge in ker ima na to obiralna tehnika neposreden vpliv, smatramo, da ta problem zahteva našo polno pozornost. To zadeva tako hmelj na trgu EGS (evropska gospodarska skupnost), kot oni, ki ga

Hmeljarski ranč v dolini Yakima v Zahodnem Washingtonu

5. VIII. je bil dan za prijavo delegacij, sprejem kongresnih dokumentov, predstavitev delegacij posameznih dežel oz. članic IHB, proučitev podanih poročil in sprejemanje stališč delegacije, ki bodo iznešena na kongresu. V popoldanskem času in zvečer so bili jugoslovanski udeleženci (podobno kot ostali) predstavljeni predstavnikom ameriških hmeljarjev ter so odšli k njim na ogled farm. Tako si je naša grupa ogledala 4 ameriške farme vsaka s ca. 300 ha hmelja (poleg ostale proizvodnje), se seznanila z obstoječo tehnologijo pridelovanja, obiranja in sušenja hmelja ter delno s pogoji oddaje oz. prodaje hmelja, kot so to komentirali ameriški hmeljarji sami.

6. VIII. je v dopoldanskem času zasedalo Predsedstvo IHB, ki je na osnovi dokumentov kongresa in stališč posameznih delegacij proučilo stanje proizvodnje hmelja pri posameznih članicah, v koliko se ta proizvodnja zmanjšuje ali povečuje in kaj to pomeni v primerjavi s preteklim letom in v primerjavi s povpraševanjem na svetovnem trgu, ki je odvisno od padca ali dviga proizvodnje piva.

kupuje znana ameriška firma Anheuser-Busch, zelo pomembna pivovarna na svetu in vse tiste stranke, ki jim dobavljajo hmelj.

V treh državah so s poskusi skušali poiskati kako postopati z obiralno tehniko in doseči zgoraj omenjene standarde kvalitete.

Svoje delo na omenjenih raziskavah so predstavili trije strokovnjaki: Dr. A. Maton, Doc. Dr. Kišgeci in dipl. ing. Burres iz Belgije, Jugoslavije in Čehoslovaške. Izsledki so podani tudi v pisni obliki.

Ekonomska komisija je pregledala poročila posameznih članic IHB in ponovno ugotovila, da se kljub priporočilom iz preteklega kongresa v Nitri ne izpolnjujejo predvidevanja o zmanjšanju površin pod hmeljem. Največ površin je zmanjšala USA 1442 ha, V. Britanija 516, Španija 172, Belgija 101, Jugoslavija 80, Poljska 70, Francija 56, DDR 20, Madžarska 6 in Avstralija 2 ha, dočim je ZRN površine povečala za 51 ha. Tako je sedaj stanje v posameznih deželah članicah IHB naslednje:

Tabela na 8. strani.

Država	Hmeljarske površine ha		Razlike ha %		Proizvodnja ztr (50 kg)		Razlika ha %		Proizvodnja	
	1985	1986			1985	1986 (ocena)			Alfa	Ton
Avstralija	757	755	-2	-0,3	37.708	37.700	-8	-0,02	9,6	181
Belgija	701	600	-101	-14,0	22.820	19.800	-3020	-13,2	6,46	64
ZRN	19.598	19.649	+51	+0,3	713.939	670.000	-43939	-6,2	5,57	1866
ČSSR	11.950	11.950	0	0	255.560	250.000	-5560	-2,2	4,00	500
NDR	2.420	2.400	-20	-0,8	67.920	65.760	-2160	-3,2	6,79	223
Anglija	4.748	4.232	-516	-10,9	129.935	117.000	-12935	-10,0	7,9	462
Španija	2.003	1.831	-172	-8,6	64.963	50.250	-14713	-22,6	7,05	177
Francija	655	599	-56	-8,5	25.145	19.750	-5395	-21,5	5,48	54
Madžarska	518	512	-6	-1,2	12.313	11.500	-813	-6,6	5,22	30
Jugoslavija	3.354	3.274	-80	-2,4	103.440	94.000	-9440	-9,1	6,02	283
Poljska	2.503	2.433	-70	-2,8	54.940	53.500	-1440	-2,6	4,5	120
ZDA	11.533	10.091	-1442	-12,5	450.989	408.234	-42755	-9,5	7,4	1510
Skupaj	60.740	58.326	-2414	-4,0	1.939.672	1.797.494	-142178	-7,3	6,09	5470

Tako ugotovljen trend zmanjševanja površin je v celotnem IHB podoban kot smo ga zabeležili v l. 1985 z indeksom 96,6. Za 10 do 15 % površin so zmanjšale le članice Belgija, V. Britanija in USA. Za združene države Amerike pa moramo vedeti, da zmanjšanje ne pomeni vedno tudi zmanjševanje površin, temveč, da nasadi hmelja še obstojajo, niso pa jih navili oz. imeli na teh površinah pridelka. V slučaju konjunktura se ti nasadi takoj naslednje leto lahko pojavijo kot obstoječi. Iz navedenega je ekonomska komisija ugotovila, da pri normalni letini hmelja, pri tem, da ni pričakovati bistvenega dviga potrošnje in proizvodnje piva, spet lahko pričakujemo, da bo na trgu hmelja več, kot ga potrebujejo pivovarne. S tem obstoja ponovna možnost povečevanja zaloga hmelja in nadaljna negotovost v trgovini s hmeljem. Cene prostih količin hmelja bodo še vedno občutno nižje od onih v predprodaji in bo torej ekonomski položaj posameznih članic oz. njihovih hmeljarjev predvsem odvisen od količin in cen prodanega hmelja v predprodaji.

Na komisiji je bilo tudi nedvoumno poudarjeno, da se bo hmelj še vedno lahko prodal, predvsem tisti z boljšo kvaliteto, kar pomeni hmelj brez tujih primesi in predvsem z boljšo aromo.

Ugotovljeno je, da današnja cena hmelja na svetovnem trgu ne zagotavlja vsem hmeljarjem enostavne, kaj šele razširjene reprodukcije. Zato je predvidevati še nadaljnje zmanjševanje hmeljarskih površin v posameznih deželah. Zanimivo je, da ZRN vztraja s svojimi površinami in jih tudi ne misli zmanjševati (razen sort, ki ne ustrezajo več trgu). V to je sili tudi situacija na njihovem trgu s kmetijskimi pridelki. Iz navedenih spoznanj sledi, da bo potrebno dati poudarka pridelovanju zadostnih količin hmelja aromatičnih sort in sicer pridelovati kakovostni hmelj, ker postajajo trgovske uzance pri prevzemu vedno strožje.

7. VIII. je bil na programu skupni ogled hmeljarskega področja doline Moxee in Yakima vključno z obiskom Hmeljarskemu inšpekcijskemu laboratoriju države Washington ter postanek na centrih z obiralnimi stroji in sušilnimi napravami.

Delegati so obiskali tudi Yakima indijanski nacionalni kulturni center. V popoldanskem času se je nadaljeval ogled hmeljarskega območja, ki se je zaključil z ogledom Centra za proučevanje in razširjanje (razvoj) namakanja v kmetijstvu v kraju Prosser.

8. VIII. je v dopoldanskem času zasedala Generalna skupščina XXXIV. kongresa IHB. Ugotovila je, da svetovna situacija na trgu s hmeljem, kljub zmanjšanju svetovnih površin pod hmeljem od 96.931 ha v letu 1982 na 90.038 ha v letu 1985, ni napredovala oz. se ni izboljšala. Prav nasprotno, nobenih znakov ni, da bi se svetovna trgovina s hmeljem izboljšala. Popolnoma razumljivo je, da je nadaljevanje krize posledica stagnacije v proizvodnji piva v svetu na nivoju od leta 1982. Očitno nismo pravočasno reagirali na take spremembe.

V letu 1983/84 ni bilo znakov povečanja proizvodnje piva, v l. 1985 pa je povečanje 2 Mio hektolitrov bilo možno pričakovati (+0,2 %).

Predvideva se, da bo v l. 1987 pričakovana proizvodnja piva dosegla v svetu 976 Mio hektolitrov, za kar bo porabljen 117.200 ton hmelja na osnovi predvidene porabe 120 gr/hl. Če upoštevamo nespremenjeno stanje zaloga pivovarn s hmeljem, bi navedena količina morala biti pridelana v l. 1986. Če predvidevamo hektarski pridelek 1,41 t/ha (dolgotrajna smer), bi bila skupna površina hmelja potrebna za navedeno proizvodnjo piva 83.064 ha. Predvideva se preko 84.300 ha hmeljskih površin, kar pomeni, da je na svetu še vedno ca. 1.200 ha hmelja preveč. Če pa predvidevamo, da bo povprečni pridelek še višji (1,5 t/ha), bodo viški hmelja toliko večji. Torej evidentno je, da so za izboljšanje svetovne trgovine s hmeljem površine še prevelike, kar zahteva usklajevanje ponudbe in povpraševanja. Porabniki hmelja vztrajajo na visokokvalitetnih standardih, zato morajo hmeljarji to dejstvo upoštevati. Aktivnosti v tehnični in znanstveni komisiji morajo biti osredotočene na ta problem. Izsledki na tem področju morajo priti po najkrajši poti k pridelovalcem.

V nadaljevanju je bilo poudarjeno, da je bilo delovanje komisije v času od lanskega kongresa do da-

nes uspešno in izražena je bila želja, da ekonomska komisija ponovno zaseda po vprašanju svetovne trgovine s hmeljem v Ljubljani, kot je to bilo v dec. l. 1985.

V nadaljevanju so bili podeljeni Hmeljarski ordeni zaslužnim hmeljarjem in strokovnjakom. Po številu 18, od katerih sta prejela orden tudi dva Jugoslovana: J. Katjak iz Bačke in E. Ermenc.

Popoldne so delegacije zapustile Yakimo in odpotovale v Portland, od koder so naslednji dan tj. 9. VIII. bile gost oregonskih hmeljarjev in si ogledale obsežno območje hmeljarstva v tej zvezni državi. Na ta način so imeli hmeljarji vseh članic IHB možnost videti večino ameriškega hmeljarstva, kar jim bo v veliko pomoč pri iskanju lastnih rešitev in poznavanja položaja v svetovni proizvodnji hmelja.

10. VIII. je naša delegacija odpotovala na ogled svetovne razstave v Vancouver, ki je bila oddaljena od naše poti le 300 km in je bila posvečena prikazu dosežkov s področja komunikacij in zvez, ki so zelo pomembne za vse stroke in je bil ta ogled s strokovnega gledišča popolnoma utemeljen.

Na povratku domov smo se ustavili tudi v New Yorku ter drugi dan nadaljevali pot v domovino, kamor smo prispeli 16. VIII.

P. S. Delegacija na XXXIV. kongresu IHB je na samem kongresu in ob obisku pri ameriških hmeljarjih ter njihovih institucijah videla in spoznala veliko tehničnih in tehnoloških rešitev pri pridelovanju, spravilu hmelja, se spoznala z odnosi proizvajalcev, s problemi trgovanja, kontrole kakovosti hmelja s strani državne institucije itd. Mnogo teh spoznanj je možno primerjati s prilikami pri nas in nekatere tudi uporabiti v proizvodnji hmelja v Sloveniji.

Člani delegacije bodo na osnovi gradiva, ki so ga prejeli na kongresu, slikovnega oz. filmskega materiala v naslednjih mesecih te izsledke posredovali širšemu krogu hmeljarjev.

Žarko Žigon
gl. tajnik PSHS

19. MEDNARODNI SEJEM OBRTI

V Celju je bil od 12. do 21. septembra na več kot 18.000 m² razstavnih površin uspešen obrtni sejem pod geslom: Vse za obrt, obrt za vse.

IMATE KAMILAN? POZNATE KANISAN IN MENTOLAN?

Teče drugo leto proizvodnje in prodaje Kamilana, ki ga izdeluje Hmezad DO Agrina – TOZD Sadeks. Namenili smo se v Celje, da poizvedo na prodajnih mestih – v trgovinah in lekarnah, kako se izdelek prodaja.

Poslovodje Centrovih trgovin so nam povedali, da imajo na zalogi dovolj Kamilana, o Kanisanu in najnovejšem Mentolanu pa še niso slišali.

Tudi v lekarnah prodajajo Agrinine nove proizvode. Na njihovih poličkah so vse tri vrste stekleničk, le nad prodajo se pritožujejo. Ocenjujejo, da ljudje bolj posegajo po propolisu in ostalih čebelnih izdelkih, Kamilana, Kanisana in Mentolana pa ne poznajo dovolj. Res je, da se izdelkov iz naravnih zelišč v poletnem času prodaja manj kot v jesenskem in zimskem času, ko so ljudje bolj občutljivi za spremembe vremena. Ljudem je treba pokazati uporabo takih izdelkov tudi iz druge, praktične strani. Zato bi bila verjetno boljša reklama v obliki letakov in ne samo plakatov. Za plakate v trgovinah ni prostora, zato je bolj praktično za kupca in prodajalca, da je obvestilo in informacija o izdelku čim bolj neposredna in priročna. Tako bi bili letaki ali manjši reklamni lističi najbolj primerni za kupce, ki se vse manj ozirajo po plakatih.

MD

NOVA HALA

Minerva bo začela na Ložnici pri Žalcu že oktobra graditi nove proizvodne prostore. Predvidevajo, da morajo biti končani in že pripravljeni za obratovanje v prihodnjem letu.

RAZSTAVA

Do 11. oktobra bo v Likovnem salonu v Celju odprta razstava kiparskih del akademskega kiparja Josipa Diminiča iz Labina.

Hmeljar

PRODAJALNA »GNJAT« V CELJU NA DOBREM GLASU

V poletnem petkovem dopoldnevu smo obiskali prodajalno Celjske mesne industrije »GNJAT« v Celju. Trgovina je majhna in natrpana z delikateso, ljub temu jo obišče mnogo kupcev, ki se radi vračajo. Nekaj le teh nam je povedalo to in ono o »Gnjati«:

Erika Kamplet (ekonomski tehnik): S postrežbo in založenostjo trgovine sem zelo zadovoljna. Prodajalke so zelo prijazne, le prostora imajo verjetno premalo, saj ga niti za stol ob blagajni.

Marta Torinek (prodajalka): Nisem Celjanka, vendar »Gnjat« poznam zelo dobro, saj vedno, kadar pridem v Celje, kupim delikatese za nekaj časa vnaprej. Založenost je res dobra, vedno dobim sveže izdelke pa tudi prodajalke so prijazne.

Marjana Dobovičnik (prodajalka na začasnem delu v tujini): Ob vsakem prihodu domov in povratku v tujino obiščem »Gnjat«, kjer je poleg prijaznih ljudi mogoče najti tudi dobro založeno trgovino. Morda manjka malo domiselnosti pri aranžiranju in tudi prostor bi lahko

bil večji, da bi bilo vse bolj na ogled kupcu.

Jože Ramšak (strojnik): O Gnjati vse najboljše! Tu so najbolj prijazne prodajalke in tudi malico mi tu naredijo najhitreje.

Aleš Kresnik (strojnik): Te trgovine ne obiščem dostikrat, toda kadar pridem, sem dobro in prijazno postrežen.

Tako kupci. Kako pa mi?

Prodajalke so resnično prijazne in se potrudijo za slehernega kupca. Prostor je dejansko tako majhen, da je skladišče nabito polno, steklene omare v prodajalni so nabite s salamami, sirom in ostalo delikateso, prodajalka za blagajno mora ves čas stati (prostora za stol namreč ni), poslovnega prostora ni, da o mrazu sploh ne govorimo (vso preteklo zimo so bile brez peči).

Prodajalke si želijo večje prostore in boljše plače, kupci pa še naprej dobro postrežbo. Od želja do možnosti je velik korak, pravi pregovor. Ali pa je kaj tudi v dobri volji? To vedo samo v Celjski mesni industriji. MD

Po junijski umiritvi izplačil za skupno in splošno porabo, so julija ponovno narasla. Po zadnjih podatkih jugoslovanske službe družbenega knjigovodstva so znašala sedemmesečna bruto izplačila prihodkov za splošne, skupne in druge potrebe blizu 3.940 milijard dinarjev, kar je za 113 odstotkov več kot v enakem času lani. V primerjavi s temi izdatki so počasneje naraščali osebni dohodki in izplačila za investicije v osnovna sredstva, čeprav so tudi ti prehiteli uradno stopnjo inflacije. Prihodki samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti so se v sedmih mesecih povečali za 130 odstotkov v primerjavi z lani ali skupaj na 1.986,8 milijarde dinarjev, prihodki drugih samoupravnih organizacij in skupnosti so znašali 712,3 milijarde dinarjev ali za 95 odstotkov več, prihodki proračunov družbeno-političnih skupnosti pa so se povzpeli na 1.241,6 milijarde dinarjev, kar je še enkrat toliko kot v lanskim sedmih mesecih.

V povprečju so med viri proračunskih prihodkov dosti hitreje kot celotni prihodki naraščali davki na dohodek in osebni dohodek, saj so skupaj pomenili za 152 odstotkov več kot lani, (okoli 215,3 milijarde dinarjev) medtem ko je bilo s prometnim davkom zbranega razmeroma manj denarja kot lani. Skupaj so recimo prihodki od temeljnega prometnega davka sicer sledili inflaciji, ne pa tudi realni rasti državnih izdatkov. Prihodki iz tega vira so se povečali »samo« za 90 odstotkov v primerjavi z lanskimi, skupaj pa so znašali blizu 485,6 milijarde dinarjev.

KAREL KAČ:

»Bila so leta, ko sem bil prost le pet nedelj ...

»To so bila leta, ko sem bil prost le malokatero nedeljo. Ob teh dneh smo hodili na teren, da bi seznanili kmete z novostmi v proizvodnji. Ljudje so se zato zanimali in vedno se jih je zbralo zelo veliko,« tako obuja spomine Karel Kač, ki je vse od leta 1952 sodeloval pri organiziranju kmetijstva v Savinjski dolini. Od tega leta je sodeloval pri vseh organizacijskih spremembah v tej dejavnosti, od zadrug do kombinata v Hmezd, ki praznuje letos 25-letnico obstoja. Pred dobrimi desetimi leti se je upokojil iz zdravstvenih razlogov in čeprav je izpregel, kot sam pravi, so mu leta službovanja spomini.

Večino pogovora je Karel Kač namenil ustanavljanju Kmetijske zadruge in potem njeno združitev v Kmetijsko kombinat Hmezd. Vendar se ni mogel izogniti prvih let službovanja v Žalcu.

»V Žalec sem prišel leta 1952, takrat sem bil sekretar hmeljarskega odbora kmetijskih zadrug. Ta odbor je takrat izdal list Hmeljar. Bil sem predsednik tega odbora. V teh letih je bil namenjen le hmeljarjem, kajti njegova najpomembnejša naloga je bila obveščanje proizvajalcev o vsem potrebnem za proizvodnjo. Seveda so dopisniki pisali še o drugih področjih in lahko rečem, da je časopis precej pripomogel k razvoju kmetijstva v dolini. Kmetje so ga komaj pričakovali, in če ga kdo ni dobil, smo takoj dobili pritožbo. Tudi jaz ga še današnje dni rad vzamem v roke, toda mislim, da bi strokovnjaki z inštituta za hmeljarstvo lahko pisali nekoliko bolj poljudno. Samo tako bi se lahko razširil krog tudi tistih bralcev, ki niso strokovnjaki na tem področju. No, ja, imel bi še kakšno pripombo, ena od teh je tudi, da bi ga vendarle lahko tiskali na cenejši papir.«

Kmetijstvo v Savinjski dolini je v tistih letih doživljalo pravo revolucijo. Konje in pluge so zamenjali traktorji in še drugi kmetijski stroji, vzporedno s tem pa je bilo veliko organizacijskih sprememb.

»Leta 1956 smo ustanovili kmetijsko proizvodno poslovno zvezo. Vanjo so bile vključene vse zadruge Savinjske doline in še nekaj iz drugih občin. Že čez štiri leta je bila ustanovljena Kmetijska zadruga Savinjska dolina, katere direktor sem bil. Pri ustanovitvi kmetijskega kombinata Hmezd smo finančno pomagali, zgradili smo tudi poslovno stavbo. Štiri leta po ustanovitvi zadruge smo se združili v kombinat.«

To delo ni bilo niti najmanj enostavno. Kot pravi Karel Kač, je bilo po združitvi treba rešiti kup stvari.

»Bil sem vodja splošnega sektorja in zato je bilo še zlasti veliko dela na področju samouprave. Veliko smo sodelovali s poslovno zvezo in ne nazadnje z zunanjim svetom. Hmeljarji so bili člani EHB in kar trikrat je bila Jugoslavija gostiteljica njihovega kongresa. Poleg tega smo že takrat začeli z akcijami za pridobitev novih članic v kombinat. Lahko rečem, da smo bili v

kombinatu organizacijsko tako urejeni, da se je za Hmezd zanimalo veliko sorodnih dejavnosti iz drugih krajev republike. V kooperacijskih odnosih smo bili takrat med vodilnimi v Sloveniji. Zato so se še posebej zanimali za našo organizacijo in želeli v svoji organizaciji uvesti prav takšno,« je s ponosom povedal Karel Kač. In po premisleku: »Žal menda danes ni več tako. Odnos zadruge in kmeta temelji bolj na kupoprodaji in marsikateri kmet danes ve že vsaj toliko kot pospeševalec. Časi so se spremenili in ni več tolikšnih potreb po strokovnem usposabljanju. Kmetu bi morali razen trgovine ponuditi še kakšno drugo enakovredno stvar.

Ča so se od takrat korenito spremenili in zadrugi nič več ni treba skrbeti za oskrbo hmeljarske proizvodnje s hmeljevskami. Celo v Bosno so šli ponje, ker v Sloveniji ni bilo več tovrstnega materiala. Primanjkovalo je tudi umetnih gnojil in potrebno jih je bilo uvoziti. Vse to iz hmeljarskega dinarja,« je pripovedoval. »S tem se je v tistih letih veliko naredilo. Tako kot danes se je denar namenjal tudi inštitutu za hmeljarstvo in pivovarstvo, le da se nihče ni pritoževal, da ga lomijo. To ustanovo so proizvajalci veliko bolj spoštovali,« je končal Karel Kač.

Marjana Natek

Mlekarniško glasilo

Mlekarna je že pred leti izdajala svoje glasilo. Septembra je pod devetčlanskim uredniškim odborom izšla prva številka Mlekarniškega glasila Mlekarnje v Arji vasi. Je ciklostiran in kar na devetih straneh prinaša aktualno in zanimivo branje ne samo za mlekarje. Želim, da bi glasilo zaživel v čisto prihajalo med nas. Želim, da bi vsaj občasno izhajala podobna glasila tudi po drugih tozidih v prid popolnejši obveščenosti Hmezdovih delavcev in širše javnosti o našem skupnem prizadevanju za lepši jutri.

Urednik

Radenska v plastenkah.

Radenska v Gornji Radgoni bo dala na trg že ta mesec radensko v plastenkah.

Hmezdovi paviljončki na obrtnem sejmu v Celju

30. republiško tekmovanje oračev in 14. republiško tekmovanje mladih zadružnikov in žensk SR Slovenije

Republiško tekmovanje je bilo od 29. do 30. avgusta v Pirničah pri Medvodah. Tekmovanje je potekalo na komasiranih in melioriranih površinah v Pirničah. Organizacija tekmovanja je bila brezhibna, tekmovalci pa izredno dobro pripravljeni.

Zmagali so:

ženske: Anica Žnidaršič – Dolenjska regija	285 točk
člani: trobrazdni plug: Jože Zver – Pomurska regija	270,07 točk
dvobrazdni plug: Anton Geder – Pomurska regija	272 točk
mladi zadružniki: Franc Pust – Dolenjska regija	305,84 točk

Med mladimi zadružniki sta nastopila tudi dva naša tekmovalca – iz celjske regije, ki sta na našem področnem tekmovanju dosegla uvrstitev za republiško tekmovanje: Tone Špital je dosegel 274,48 točk in zasedel odlično 5. mesto, Branko Vičević pa 209,88 točk in 18. mesto med 20 tekmovalci. Ekipno sta zasedla 7. mesto.

Ženske in mladi zadružniki so orali z dvobrazdnimi plugi.

Od 19. do 20. septembra je bilo v Dobruški vasi pri Šentjerneju 28. državno prvenstvo oračev Jugoslavije – Titova brazda 86.

V vseh kategorijah so zmagali tekmovalci iz SR Slovenije:

ženske: Anica Žnidaršič	185,70 točk
člani – trobrazdni plug: Martin Pozderek	197,75 točk
člani – dvobrazdni plug: Anton Geder	211,66 točk
mladi zadružniki: Miran Mustafa	232,10 točk

Prav tako je SR Slovenija zmagala tudi pri vseh ekipah.

Tudi to tekmovanje je bilo zelo dobro organizirano, organizatorji in gostitelji, delovne organizacije iz Novega mesta in Kmetijska šola Grm pa so se potrudili, da so se tekmovalci in ostali dobro počutili. Janez Luževič, dipl. ing. agr.

SPOMIN NA OČETA SAVINJSKEGA HMEJARSTVA

Minilo je 90 let od smrti Janeza Hausenbichlerja, očeta savinjskega hmeljarstva. Sredi mesta Žalec, na Šlandrovem trgu nad trgovino Slavonija, je na njegovi rojstni in tudi smrtni hiši vzdignjena marmorna plošča z njegovim reliefom in besedilom, ki so jo ob 100 letnici rojstva 13. decembra 1938 postavili v spomin veleposestniku in županu trga Žalec, ustanovitelju Hmeljarskega društva, Savinjske posojilnice, Prostovoljnega gasilnega društva, Dirkalnega društva, podpredsednika okrajnega zastopa celjskega, predsednika prve narodne čitalnice, Dirkalnega društva, podpredsednika okrajnega zastopa celjskega, predsednika prve narodne čitalnice leta 1869 itd., častnemu občanu občin Braslovče, Griže, okolice Celje, Velike Pirešice in trga Žalec.

Kdo je bil Janez Hausenbichler? Predvsem je bil Slovenec, saj je bil z dušo in odprtih rok za blagor slovenskega naroda in za savinjskega kmeta – hmeljarja. Janez Hausenbichler je bil človek domače besede in dejanj za vsestranski napredek svoje okolice in iskren Slovenec. Savinjskega kmeta je naučil, kako ravnati s hmeljem – od začetka do konca (izdelava lukenj s štangom v zemljo, postavljanje rant, štrajfjanje, obšipavanje, kultiviranje, obiranje, sušenje). V ljudeh je obujal zaupanje kakor noben pred njim še za konjerejo, vrborejo, pletarstvo in vinogradništvo. Bil je kakor vojskovodja, če se je bilo potrebno potegniti za pravice naroda. Zato je užival veliko spoštovanje in čislanje.

Hausenbichlerjeva hiša v Žalcu je bila skoraj pol stoletja prava slovenska trdnjava. V njej so odločali o slovenskem taboru leta 1868, zbirali podpise za taborski proglas in v njej izoblikovali zapisnik. V Hausenbichlerjevi gostilni je bila usta-

novljena narodna čitalnica, gostom pa na voljo slovensko časopisje in knjige. Na njegovem pogrebu se je zbralo na tisoče ljudi iz Savinjske doline, Celja in drugi zastopniki ter številna inteligenca spodnje Štajerske. In jokali so kakor za pravim očetom.

Bil je velika osebnost, spoštovan in cenjen človek. Po njem so imenovali tudi takratno planinsko kočjo na Mrzlici. V spomin na znamenitega tržana je v Žalcu tudi po njem imenovana Hausenbichlerjeva ulica (severno od Šlandrovega trga). Srečo Meh

Človek in radioaktivnost

Človek je bil v naravnem življenjskem okolju v določeni meri vedno izpostavljen ionizirajočemu sevanju (kozmična sevanja iz vesolja, naravni radioaktivni izotopi v okolju).

Ob koncu 19. stoletja pa je človek temu, po vsej biosferi razširjenemu in neizogibnemu naravnemu ozadju dodal še številne umetne vire. Začelo se je leta 1896, ko je Roentgen odkril žarke x, ki jih po njem imenujemo tudi rentgenske žarke. Sledilo je Becquerelovo odkritje naravne radioaktivnosti, nadaljevalo se je z izolacijo radia in polonija (Pierre in Marie Curie). Vsa ta odkritja so vzpodbudila nove raziskave pa tudi uporabo sevanj v diagnostične in terapevtske namene.

Danes si življenja brez uporabe virov ionizirajočih sevanj skoraj ni več mogoče predstavljati, saj so prodrli skoraj v vse veje človekove dejavnosti: proizvodnja električne energije, biologijo, medicino, kmetijstvo, geologijo, arheologijo, itd.

Približno tako staro kot odkritje sevanj je tudi spoznanje, da nepredvidno ravnanje z njimi lahko povzroči pri živih bitjih biološke poškodbe, celo smrtne.

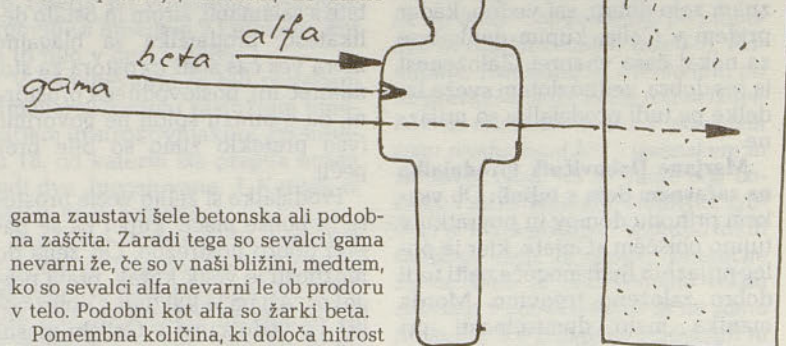
Zato so ljudje že kmalu po odkritju sevanj skušali postaviti pravila za varno ravnanje z njimi. S temi pravili so predvsem omejevali izpostavljanje človeka sevanju in na tem temeljijo tudi današnji predpisi.

VRSTE IONIZIRAJOČIH SEVANJ

Viri ionizirajočega sevanja so nestabilna atomska jedra, ki razpadajo z oddajanjem žarkov, ki so lahko delci (žarki alfa in beta) ali pa elektromagnetno valovanje (žarki gama). Posebni viri so še nekatere naprave, ki jih je izdelal človek (rentgenska cev, pospeševalniki, jedrski reaktorji...).

Značilno za vsa ta sevanja je, da ob prehodu skozi snov izgubljajo energijo in sicer tako, da ionizirajo atome v snovi. S stališča zaščite pred sevanjem je zelo pomemben podatek njihova prodornost. Ta je močno odvisna od vrste sevanja, je pa odvisna tudi od energije sevanja in vrste snovi. Kvalitativna primerjava med prodornostjo treh sevanj, na katera najpogostejše naletimo, je razvidno iz slike.

Tako se žarki alfa zaustavijo že v površinski plasti kože, skozi katero delci beta še prodrejo, medtem, ko žarke

gama zaustavi šele betonska ali podobna zaščita. Zaradi tega so sevalci gama nevarni že, če so v naši bližini, medtem, ko so sevalci alfa nevarni le ob prodoru v telo. Podobni kot alfa so žarki beta.

Pomembna količina, ki določa hitrost razpadanja radioaktivne snovi, je aktivnost. Njena enota je 1 Becquerel (1 Bq), ki predstavlja en razpad na sekundo. Tipične aktivnosti, ki jih srečujemo v vsakdanjem okolju, so velikostnega razreda Bq na kilogram.

BIOLOŠKI UČINKI SEVANJA

Za vsa ionizirajoča sevanja je z vidika vpliva na živo tkivo značilno, da ob prodiranju predajajo tkivu energijo v obliki ekscitacij in ionizacij atomov in molekul. Ob tem lahko pride do neposredne modifikacije biološko pomembne molekule ali pa do produkcije kemijsko aktivnih radikantov, ki naknadno modifizirajo biološko pomembno molekulo. V obeh primerih se s tem začne veriga kemijskih reakcij, ki lahko privede do vidnega biološkega učinka. Ta se lahko pojavi neposredno po obsevanju ali pa šele po dolgoletni latentni dobi.

Biološki učinki se po eni strani odražajo na zdravstvenem stanju obsevanega oseba (somatski efekti), po drugi strani pa se lahko pojavi šele pri potomcih (dedni, hereditarni efekti).

Med pomembnejšimi znanimi akutnimi somatskimi učinki so:

- poškodba kože (podobno kot pri pretiranem sončenju),
- začasna ali trajna sterilnost pri obsevanju gonad,
- akutni radiacijski sindrom (skupek bolezenskih znakov), katerega izid je lahko smrt.

Znani zakasneli učinki pa so:

- katarakta (motnost očesne leče),
- pljučni rak zaradi vdihavanja radioaktivnih snovi,
- levkemija.

Velikost in resnost bioloških učinkov sta odvisni od številnih dejavnikov. Med najpomembnejšimi so:

a) Absorbirana energija

Verjetnost za pojav določenega učinka ali za resnost poškodbe sta odvisni močno od energije, ki jo je sevanje pustilo v živem tkivu in sicer naraščata s predano energijo.

b) Časovni potek prejetja energije

Dosedanje izkušnje kažejo, da so hereditarni in nekateri somatski učinki neodvisni od hitrosti prejetja energije, torej je za njihov pojav važna le ce-

lotna prejeta energija. Po drugi strani pa kaže, da pri nekaterih somatskih učinkih ob nizki hitrosti prejetja energije reparacijski procesi v organizmu sproti odpravljajo okvare in preprečijo pojav vidnega biološkega učinka. V tem primeru obstaja možnost, da se učinek pojavi le, če je celotna prejeta energija nad neko vrednostjo.

c) Prostorska porazdelitev prejele energije

Znatnost nekaterih bioloških učinkov je močno odvisna zlasti od gostote ionizacije. Sevanja, ki gosto ionizirajo (na primer žarki alfa), so nevarnejši od tistih, ki povzročajo nizko gostoto ionizacije (na primer žarki beta ali gama). To pa ne velja za genetske in nekatere somatske efekte, za katere je odločilna le celotna prejeta energija.

d) Občutljivost organov

Organi se precej razlikujejo po občutljivosti na sevanje. Tako so zelo občutljive gonade in rdeči kostni mozeg, malo občutljivi deli telesa pa so mišična tkiva.

DOZIMETRIJA

Fizikalna količina, ki je merilo za energijo, ki jo sevanje preda snovi, je absorbirana doza. Njena enota je 1 Gray = 1 Gy, ki pomeni, da se je v 1 kilogramu snovi absorbiral 1 Joule energije.

Vendar zgolj absorbirana doza ni dokončno merilo za velikost, oziroma verjetnost biološkega učinka. Oboje je še precej odvisno od vrste sevanja. Zato so uvedli še ustrezno biološko količino, ki bolje napove biološke učinke. To je enakovredna doza, ki je sestavljena iz absorbirane doze, kvalitativnega faktorja in dodatnega faktorja.

Enota za enakovredno dozo je 1 Sievert = 1 Sv. Stara enota je 1 rem = 0,01 Sv.

Kvalitativni faktor je odvisen od gostote ionizacije in je zato predvsem odvisen od vrste sevanja. Dodatni faktor dopušča morebitno modifikacijo vrednosti enakovredne doze na podlagi kasnejših izkušenj, trenutno pa je enak 1.

Da bi preprečili pojav nekaterih somatskih in zmanjšali verjetnost za nastop genetskih in nekaterih somatskih učinkov, so z zakonom predpisane omejitve izpostavljenosti virom ionizirajočih sevanj. Predpisi ločijo med delavci, ki so poklicno izpostavljeni sevanju in posamezniki iz prebivalstva.

Osnovno vodilo je, da naj bodo prejele enakovredne doze čim nižje, pri čemer pa za poklicne delavce nikakor ne smejo preseči vrednosti 50 mSv (= 5 rem) v enem letu pri obsevanju celega telesa. Za posameznike iz prebivalstva je ta meja 10-krat nižja (5 mSv = 0,5 rem na leto). V obeh primerih v to dozo nista vključena prispevek naravnega ozadja in medicinskega obsevanja. Po izmerjenih podatkih je običajno naravno ozadje okoli 2 mSv na leto.

Dušan Naglič

ANTONU ŠINKOVCU v slovo

Ob vesti, da mu je bolezen dokončno izpodkopala zdravje in da ga ni več med nami, smo sodelavci DO Mercator, Kmetijski kombinat Sevnica, otrpnili. Vedeli smo, da se bori, da kljubuje. Zato nismo mogli verjeti. Ne bomo se mogli navaditi, da nas ne bo več obiskoval, se pošalil z nami in nas vspodbujal k vedremu razpoloženju in izpolnjevanju delovnih dolžnosti.

Tone je začel življenjsko pot v Arclinu pri Celju leta 1928. Najnežnejšo mladost je preživel v delavski družini svojih staršev v Boštanju pri Sevnici. Matu mu je umrla, ko mu je bilo šest let, oče pa je odšel, kakor je bilo takrat v navadi, za kruhom v Ameriko.

Drugi del rane mladosti je preživel na kmečki domačiji pri sorodnikih blizu Vojnika. Prav tu si je mali Tonček privzgojil ljubezen do zemlje, do rastlin in živali. Predvsem pa do hmelja, ki ga je kasneje spremljal skozi vse življenje. Nešteto krat je pripovedoval, kako zelo težko je bilo takrat delati in tudi o drobnih radostih, katere kmečka družina tudi venomer spremlja.

Že zelo mlad je moral leta 1945 sodelovati pri vojaških nalogah za dokončno ureditev takratnega poveljnega stanja. Redni vojaški rok je služil 1949 do 1951. Tudi kasneje se je vseskozi aktivno usposabljal kot rezervni podoficir JLA.

Zaposlitev na družbenih posestvih je začel na Kmetijskem gospodarstvu OZZ Vojnik in je kar hitro napredoval v delovodjo v hmeljevih nasadih. V vrste Zadrugne poslovne zveze v Sevnici-kmetijsko posestvo Loka se je vključil leta 1958, ki je bila pravni prednik sedanje DO Mercator, Kmetijski kombinat Sevnica. Pod to našo skupno streho je imel funkcijo delovodje hmeljarstva

Loka, nato obratovodja obrata Loka in kasneje vodja vsega hmeljarstva v delovni organizaciji. Zadnja leta pred upokojitvijo je opravljal odgovorne naloge v Skupnih službah delovne organizacije.

Ker med vojno in takoj po vojni – takrat je bilo potrebno predvsem delati – ni bilo možnosti pridobiti teoretičnega znanja iz kmetijstva, se je v Kmetijsko srednjo šolo vpisal kasneje in jo tudi uspešno končal.

V družinsko skupnost sta šla z ženo Karolino leta 1954. Za časa zaposlitve v Vojniku sta stanovala v Strmecu pri Celju. Za časa zaposlitve v KK v Sevnici, pa v več stanovanjih v Loki, dokler se v letu 1976 nista vselila v hišo, ki sta si jo z ženo zgradila z lastnim trudom. Življenje družini Šinkovec ni prizanašalo, edinega sina Zvoneta sta izgubila v delovni nesreči pred 12. leti.

Naš dragi Tone je predvsem živel z zemljo in s hmeljem, na kar je bil življenjsko vezan. Trnova in težka je bila pot, ko se je ta rastlina uvajala v naše področje. Njegova zasluga je bila, da je hmelj danes del našega kruha in obstoja. Pri uvajanju te kulture je dosegal odlične uspehe. V strokovnih krogih je bil povsod znan, priljubljen in spoštovan, takega bo imela slovenska hmeljarska javnost v trajnem spominu. Venomer je ponavljal, da je uspehe potrebno pripraviti iz zemlje. Ljubezen do zemlje in hmelja ter drugih dobrin, ki so proizvodi zemlje, je venomer prenašal na mladi rod.

Za svoje požrtovalno delo je dobil številna priznanja:

- že kot mlad delovodja je dobil priznanje DS KG Vojnik za vestno delo pri izgradnji in gojenju hmelja v letu 1957,

- IHŽ mu je dal toplo priporočilo, kot vestnemu hmeljarju leta 1958,

- prejel je dvojne priznanji od PS za hmeljarstvo Slovenije,

- kot krona vsega pa je bil imenovan za hmeljarskega starešino ter prejem reda hmeljarskega viteza od Mednarodnega hmeljarskega združenja na kongresu v Dresdenu leta 1980.

Družbenopolitično je bil zelo aktiven. Bil je član Zveze komunistov, Rezervnih vojaških starešin, Prosvetnega društva Primož Trubar v Loki, DKIT Posavje Krško, podporni član Gasilskega društva in Društva prijateljev mladine, kjer je deloval z izredno zavzetostjo.

Bolehati je začel leta 1976 in bil invalidsko upokojen pred dvema letoma.

Tone je imel razgibano življenjsko pot, doživel je marsikaj težkega, a tudi prijetnega, zlasti se je veselil uspehov svojega dela. Ljubezen in ponos do zemlje in kmetijstva je uspešno prenašal na mladi rod. Njegova zapuščina so naši hmeljevi nasadi, naši sadovnjaki in kadri, ki bodo nadaljevali z delom, ki ga je začel.

Za vse to bogastvo najlepša hvala in slava njegovemu spominu.

VSE PRIDE IN VSE GRE

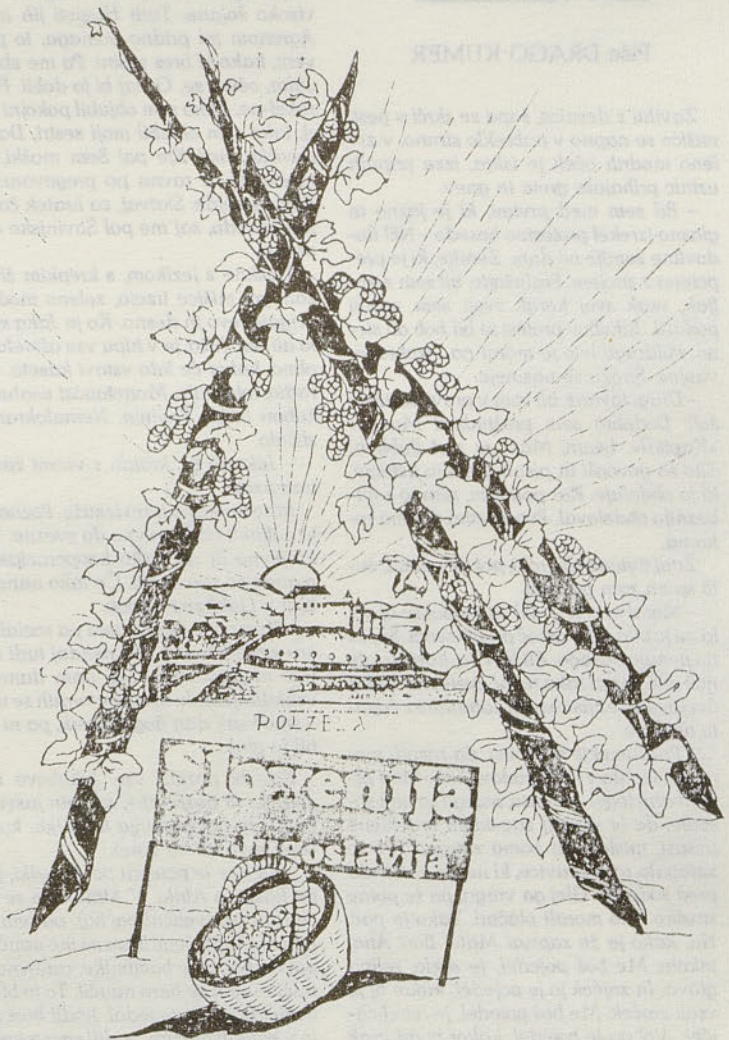
Prvi hladni veter piha,
prvo listje rumeni,
toplo sonce se ohlaja,
rosa zjutraj se blešči.

Čaka žito v polnih kašah,
da ga zmleje vaški mlin,
zadnje še sokove črpa
temna ajda iz globin.

Grozdje se nastavlja žarkom,
ki jih zmore še nebo,
umite preše so in sodi,
svoj trenutek čakajo.

Ko jesen na vrata trka,
kmet za letom se ozre
in sprijaznjen sprejme misel,
da vse mine in vse gre.

upokojeni gozdar:
Ogris Lovrenc

Turistično vabilo: Savinjska dolina vabi!

JESEN

Prek hribov zaveli so mrzli vetrovi,
listje na drevju vse bolj rumeni,
pusti so travniki, polja, vrtovi,
cvetja nobenega videt več ni.

Sonce le redko posveti na zemljo,
temni oblaki zakrivajo ga,
z listjem posute so gozdne stezice,
kamor pogledaš jesen je doma.

Pod hrastovim deblom za sivo pečino
ježek pripravlja si zimski brlog,
od jutra do mraka je pridno na delu,
da zvrhana shramba bo zimskih zalog.

Na bukovju zbrale so se veverice,
skrbno obrale po vejah so žir,
orehov in lešnikov je le bolj malo,
lahko nastal bi v družini prepir.

Po golem vejevju se zibljejo vrane,
z gore pregnal jih jesenski je čas,
blizu naselja bo lažje živeti,
ko s snegom pritisne neusmiljeni mraz.

Na jug odletele so ptice selivke,
vsa se narava želi odpočit,
le veter nemirni, ta večni popotnik,
vrtinči po zraku osamljeni list.

upokojeni gozdar
Ogris Lovrenc

JAKOBOV SPEV

– Dovolite, da se predstavim: Hropot Jaka s Škafarjevega hriba. Pa saj to ni hrib. To je grič. Do nedavnega neznana stvarca. Do takrat, ko ga je bila ena sama njiva, travnik, sadovnjak, vinska trta, en sam čebelnjak, eno samo kmetovanje in nekaj parov tistih pravih kmečkih rok. Ena izmed njih je tudi tale.

Piše DRAGO KUMER

Zavihti z desnico, šapa se skrči v pest, mišice se napno v nabreklo struno, v zeleno modrih očeh je iskra, izza priprtih ustnic prihajata grom in gnev.

– Bil sem med prvimi, ki je jasno in glasno izrekel protestno besedo – NE! Rodovitne zemlje ne dam. Zemlje, ki je prepojena z znojem. Poslušajte, bil sem zemljak, vsak svoj korak svoji sem zemlji podaril. Jakobov protest je bil bob ob steno. Poldrugo leto je moral na »izobraževanje«. Široko se nasmeje.

– Dragi tovariš, bil sem v pravi partijski šoli. Dodobra sem preštudiral Marxov »Kapital«. Lenin, Marx in naš ljubljeni Tito so govorili in pisali: Zemljo tistemu, ki jo obdeluje. Kar pomnim, sem jo z ljubeznijo obdeloval. Evo, s tema dvema rokama.

Zdaj dvigne obe roki, pokaže dlani, žulji so en sam podplat.

– Moral sem se ločiti od najboljšje njive, ki mi je bila tako rekoč pred nosom. Saj so mi ponujali drugo. Ali kje? Ja, kdaj je tale naš grič postal tako rekoč svetovno znan? Svetovno! se zasmije in zamahne s čopato desnico.

– Prihrumel je buldožer, da zasadi mogočno lopato v našo rodovitnico. Med prvimi sem legel na cesto, plegli so tudi sosede, da bi skupaj zaustavili to jekleno pošast, misleč, da bomo zmagali. Pa je zmagala roka pravice, ki nas je postavila pred sodnike. Glej ga vraga, pa še potne stroške smo morali plačati. Tako je pač. Ha, kako je že zapisal Matej Bor? Aha, takole: Me boš pojedel, je rekla zeljna glava. In zajček jo je pojedel, kakor bi jo vsak zajček. Me boš pojedel, je rekel zajček. Vol ga je pojedel, kakor bi ga vsak volk. Ha, ha, ha! Naj živi 100 mladih družin, ki so si na Škafarjevem hribu ustvarile domove, prave svetove!

Jakova pripoved je ena sama pisana mavrica: zdaj blagovnočen ko violina, trobenta, kontrabas, potem poskočen kot klavir, valovanje naraslega potoka Ložnica, sapica sadnega drevja, vihar mogočnega lesovja. Misel pretehtana, besede potrjene z mišičastim telesom. Tak je bil med ljudmi, v hlevu, na polju, v gozdu, v hmeljšču. Nikdar cmerav, zmeraj odločen, širok besedni zaklad je podedoval, poplemenitil z branjem. Zdaj je recitiral Prešernovo Zdravljico, pa Gregorčičevo Sočo, Kajuhoovo Kmetovo pesem:

– Moje telo pretepeno poglejte, lica otekla, usta nabrekla, moje dlani krvaveče, moje oči plameneče!
Neizrecno je ljubil to kmečko življenje, ki je zdaj srečno in spodbujajoče, pa spet

kruto in neusmiljeno, bil je neizprosen borec, da se kmet izenači z delavcem v industriji.

– Dragi tovariš, kmet mora biti agronom, živinozdravnik, biolog, gozdar, mehanik, elektrikar, šofer. Pa še in še. S sestro gojiva pravzaprav vse, kar so predniki gojili. Ja, s hmelmjem pa tako. Dokler bodo štanke držale. Žičnice ne bom postavljaj. O, tudi moj hmelj je »romal« v Vojvodino. Nekajkrat se je hudimano izplačalo, potem pa sem zaradi obrekovanja to švercanje opustil. Kar je res, je res. Kmet mora biti tudi dober trgovec.

Nekam ironično se nasmehe, ko spregovori o mladosti.

– Bilo nas je kar precej otrok. Hm, da bi mojega očeta slišal! Ta je znal vihreti jeziček. Hudirjevo pameten človek. Eno napako pa je imel: vlekel ga je v svet. Nekajkrat je šel in se vrnil. Potem pa se je odločil za Ameriko. O, saj je pošiljal, nekaj je. In obljubljal, da se bo vrnil. Ni se. Vsa skrb je padla na mater in seveda starejše otroke. Ja, Hropoti smo prave savinjske grče. Nimajo kar drugi srednje in visoko šolane. Tudi Hropoti jih imamo. Agronom mi pridno pomaga, to pa. Ne vem, kako bi brez sestre. Pa me zbadajo: Jaka, oženi se. O, saj bi jo dobil. Pa sem rekel-ne. Tako sem objubil pokojni materi, tako sem objubil moji sestri. Da bi bil deviško čist? Kje pa! Sem moški, pravi moški, ki se ravna po pogovoru: Kdor išče, ta najde. Skriva, za kratek čas. Kar naj povedo, saj me pol Savinjske doline pozna.

Tleskne z jezikom, s krepkim životom zamiga, mišice trzajo, zeleno modre oči švigajo levo in desno. Ko je Jaka stopil v to ali ono hišo, je v hipu vse oživel. Podoben, kakor če kdo vstavi kaseto, vklopi radio, televizijo. Monotonost usahne, zažubori bistra Savinja. Nimalokrat se je slišalo.

– Jaka je tič, krajan z vsemi žavbami namazan!

In se to vedno hitro izkaže. Poznata mu je politika od krajevne do zvezne. Tudi s krajevno in občinsko kooperacijsko komando se zna spreti. Če tako nanese, se tudi v Ljubljano napoti.

– Komunist nisem, sem pa socialist. Že kar zmladih nog. Kot nekda tudi danes tale molitev velja: Daj nam danes naš vsakdanji kruh, hlapcev vernih se usmili! – smo vsak dan Boga prosili, pa ni slišal, bil je gluhi.

Kdo bi poznal vse Jakobove muhe, znanke in neznanke, spomin jasen, toliko da se ne spominja trenutka, ko ga je objel prvi sončni žarek.

– Oče se je potepal po Ameriki, jaz pa po Rusiji in Afriki. V Afriki sem se Nemcev hudo naveličal-baj baj-pa sem jo popihal k Angležem. Tam so me naučili popravljati lovske bombnike, osnovne angleščine sem se hitro naučil. To je bilo življenje! Dobro sem jedal, hodil brez srca in v kratkih hlačah, vadili smo rokoborbo. Nič koliko sem jih prekucnil. Naj Jaka Majcen pove. Skupaj sva privijala šraufce, skupaj sva ga biksala, skupaj sva priromala s prekomorsko v domovino. Bila sva skupaj kot rit in srca. Jaka Majcen je profesor v Celju, Jaka Hropot pa boren kmet na Škafarjevem hribu. On je imel borbo s prosvetno politiko, jaz pa s kmetijsko. Mislim, da sva oba kljub trmi vojno izgubila. Z glavo pač ne moremo skozi zid, pa čeprav sva člana socialistične družbe.

Nikoli ni bilo slišati, da je Jaka Hropot pobožnjak. Pogrebi, slovo znancev, večji prazniki. Sveto pismo Stare in Nove zaveze je dobro obvladal. Na pamet je znal uvodni odstavek kratkega Svetega pisma v slikah: Naj se predvsem mladi, ki ljubijo junake, vzornike in hočejo za njimi, da bi ustvarili novi in boljši svet, ob tej knjigi vžgajo in usmerjajo!

– Kletev je narodna sramota! je vzrotil, ko je kdo v njegovi bližini nagravno pre-

klinjal. To je zapisal tudi naš največji kmečki pisatelj Prežih. Do danes mu nihče do kolen ne seže. Prava kmečka grča, kakor jaz Hropotov Jaka.

Lepim punčkam, pa tudi ženskam srednjih let, ki so se tako ali tako naselile v kraju, je dajal izbrana imena.

– To so moje rožice. Ta in ta je Dalija, ta in ta Hiacinta, pa Črni tulipan, Orhideja, Magnolija, Lilija in tako dalje.

O, dvoriti je znal tale naš Jaka. Ni kaj reči. Do ženskega spola je bil resnično vljuđen.

– Hmeljska kobula pa bi me kmalu tožila, se nasmeje, ko se spomne prepira z neko kooperantko. Javno opravičiti ali pa deset milijonov na roko. Pa sem toliko časa plesal okoli nje, da je zamahnila z roko: Naj ti bo, ko si ravno Hropotov Jaka. To ti pa rečem, če bi imela revolver, te takoj počim. Ha, ha, – ženska pa revolver! »Koplj pod brezo« je Prežih napisal. Jaka je izkopal kar dva vodnjaka in to sredi domačega sadovnjaka. V lanski suši sta mu še kako prav prišla.

– So govorili, Jaka, vode ni. Jaz pa: voda je. Kopljem in kopljem in-evo voda! Kaj smo mi? Zver in voda. Čeprav sem pri vrhu Škafarjevega hriba, brez vode nikar. Ne jaz, ne sestra, ne naše ljube živalce.

In prav eden izmed vodnjakov mu je upihnil življenje. Zdaj bo leto dni. V času, ko je dolina pogrnjena z zelenim pogrnjalom. Nikoli več ne bo izrekel stavka:

LEPA JE NAŠA DOMOVINA, V NJEJ PA JE SAVINJSKA DOLINA NAJLEPŠA!
Drago Kumer

Žalec

Sindikalne občinske športne igre

Rezultati

Članice

60 m

- 1.–2. Nevenka Novak
19. Anica Smole

Skok v daljino

2. Nevenka Novak
18. Anica Smole

Mlajši člani

100 m

11. Srečko Cehner

Skok v daljino

18. Srečko Cehner

1500 m

1. Branko Čačulovič

Starejši člani

Skok v daljino

1. Dušan Dimič

100 m

1. Dušan Dimič

Hmeljar je začelo izdajati maja 1930. leta Hmeljarsko društvo za Slovenijo kot štirinajstrednik. Izhajal je do okupacije aprila 1941. Januarja 1946 je začel svojo povojno poslanstvo kot glasilo Hmeljarske zadruge »Hmežade«. Sedaj ga izdaja delavski svet SOZD Hmežad Žalec. – Ureja uredniški odbor: Martina Krajnc, dipl. inž. agr., Metka Vočko, Miljeva Kač, dipl. inž. agr., Eva Orač, Slavko Košenina, Branko Povše, Milan Lešnik, Marta Smrdelj in Marija Kroflič. Predsednica uredniškega odbora Metka Vočko. – Uredništvo: glavni in odgovorni urednik in lektor Vili Vybihal, inž. agr., novinarka Marjana Natek – Hmeljar izhaja enkrat mesečno v 5.500 izvodih. Tisk Aero Celje – TOZD Grafika. Oproščen je temeljnega prometnega davka na podlagi mnenja Sekretariata za informacije pri IS SR Slovenije. – Uredništvo je v SOZD Hmežad, Ulica Žalskega tabora 1 v Žalcu, telefon (063) 714-141. Cena izvoda je 132 din.

MOIRA

Črna mačka gre pred mano
Črna mačka gre za mano
Črna mačka prečka mi poti

So kremplji naostreni
in pogledi premeteni,
je usločen njen hrbet
spreletava me drget!

Črna mačka liže rane
Črna mačka gleda vame
Črna mačka spraska mi oči

So prestrašeni ljudje
in sonce obledelo,
je kosa šla čez polje
nebo je potemnelo!

Gita

Oktober

Kakor je Uršula (21. X.) pričela,
bo zima vse izpela.
Se nerado listje obleti,
vsak se zime naj boji.

Kjer je veliko grešnikov, je malo kaznovanih.

Izkušnja nas uči, da delamo nove napake, namesto da bi delali stare.

Najbolj presenetljivo je, da ima ta svet skoraj gotovo kak smisel.

Kdor ni trpel do krvi, ta ni živel.

Brezdelje je začetek vseh grehov.

Svet je lestev, enim omogoča vzpon, drugim vsiljuje sestop.

Ne priznam druge veličine razen dobrote.

Klic iz Yakime

Vzrok za skrb

Yakima okrog 23., pri nas okrog 9. ure.

Halo, halo, je moja žena v službi? Je ni?! Malarja je dobila pa je šla domov?

Tu-tu...